

COMMUNITY

UČEBNÍ PLÁN

pro budování kapacit učitelů a pracovníků s
mládeží

pro implementaci praxe
SERVICE-LEARNING / iniciativ mládeže

Srpen 2024

EDITOR: EDINA MALKIĆ

AUTOŘI V ABECEDNÍM POŘADÍ:

- 1. ALŽBETA BROZMANOVÁ GREGOROVÁ**
- 2. EDINA MALKIĆ**
- 3. LEONITA BAJRA**

Učební plán pro budování kapacit učitelů a pracovníků s mládeží pro implementaci praxe Service-learning / iniciativ mládeže.

RECENZENTI V ABECEDNÍM POŘADÍ:

ALEXANDRA RUSŇÁKOVÁ
DONARTA UKA
IVETA HARVÁNEKOVÁ
LUCIA ROSSOVÁ
MARIA BUTYKA
MARKÉTA KOLÁČKOVÁ
MARTA HAUSER
TAMARA FABAC

Tento učební plán byl vytvořen jako součást projektu Service-learning při podpoře občanské angažovanosti mládeže, diverzity a sociální inkluze v regionu střední a východní Evropy – SlipStream, vyhlášeného v rámci programu Erasmus+ (dále jen Erasmus+), jak je uvedeno ve smlouvě číslo 2023-1-SK220-YOU-000159836. Projekt realizují Platforma dobrovolnických centier a organizací (Slovensko), Udruga za razvoj civilnog drustva SMART (Chorvatsko), Fundatia noi orizonturi Lupeni (Rumunsko), Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" - MIOS Tuzla (Bosna a Hercegovina), Národní asociace dobrovolnictví, z. s. (Česká republika), NGO TOKA (Kosovo) a Centre europeen du volontariat (CEV) (Belgie).

Podpora Evropské komise při tvorbě této publikace nepředstavuje schválení jejího obsahu, který odráží pouze názory autorů a Komise nenese odpovědnost za jakékoliv použití informací zde obsažených.

**Funded by
the European Union**

ÚVOD

Service-learning, neboli učení prostřednictvím zapojení, umožňuje dětem a mládeži vnímat a řešit problémy nebo reagovat na potřeby v komunitě, přičemž získávají osobní zkušenosti a rozvíjejí různé kompetence. Důraz je kladen na zážitkové učení („učení se praxí“), které zahrnuje vzdělávání mimo třídu nebo občanskou organizaci, přímo v komunitě, kde se reálné problémy vyskytují a ovlivňují životy občanů.

Service-learning lze realizovat ve školách, mateřských školách, na univerzitách i v občanských organizacích, s důrazem na organizace zaměřené na mládež. Tímto způsobem se zajišťuje učení, které je potřebné, zároveň však smysluplné, přičemž se odehrává v komunitě a ve spolupráci s ní.

Stručně řečeno, Service-learning se vyznačuje silným propojením mezi obsahem učebního plánu a službami, které děti nebo mládež poskytují v komunitě, tedy rovnováhou mezi učením a službou. Vychází z rozpoznání potřeb v komunitě, propojuje službu s učebním plánem a prostřednictvím realizace aktivit a příležitostí k učení umožňuje dětem a mládeži učit se, reflektovat a rozvíjet postoje, znalosti a dovednosti. Zároveň se učí o kontextu, v němž je služba poskytována, o spojení mezi touto službou a jejich vlastními vzdělávacími a rozvojovými cíli, a také o jejich rolích jako občanů.

Praxe/projekty Service-learning¹ se vyznačují

- vysokým přenosem znalostí do každodenních vzdělávacích příležitostí v místní komunitě a ve škole či organizaci pracující s mládeží,
- holistickým rozvojem kompetencí dětí/mládeže,
- vysokou mírou zapojení dětí/mládeže do procesu učení a rozhodování o obsahu, metodách a aktivitách (službě),
- navázáním kontaktu s občany, jejich životními problémy a výzvami a nabízením způsobů, jak společně zlepšit kvalitu života.

Tento učební plán je výsledkem společného úsilí partnerských organizací z Evropy o vytvoření komplexních materiálních zdrojů pro pochopení, rozvoj a implementaci praxe/projektů Service-learning v rámci vzdělávacího ekosystému² Evropy.

Materiál byl vytvořen v rámci projektu „Service-learning při podpoře občanské angažovanosti mládeže, diverzity a sociální inkluze v regionu střední a východní Evropy“ (zkráceně SlipStream), financovaného prostřednictvím programu Erasmus+ - KA220-YOU - Partnerství pro spolupráci v oblasti mládeže.

---

¹ Service-learning je přístup, který je nedílnou součástí výukového procesu na školách, v mateřských školách a na univerzitách, a proto je označován jako výuková praxe. V občanských organizacích a organizacích zaměřených na mládež se obvykle používá terminologie jako iniciativy mládeže nebo projekty mládeže. V tomto dokumentu, pro zajištění snadnější čitelnosti a orientace v obsahu, budeme používat termín projekty Service-learning.

² Pod pojmem vzdělávací ekosystém uznáváme a zahrnujeme všechny formy formálních, neformálních a informálních vzdělávacích kontextů a příležitostí v rámci Evropy.

Cílem tohoto projektu je podporovat a zlepšovat kvalitu příležitostí pro zapojení mládeže do demokratického života a sociální a občanské angažovanosti v komunitách prostřednictvím propojení formálního a neformálního vzdělávání a vytvoření podmínek pro rozvoj strategie Service-learning v zemích střední a východní Evropy (CEE region). Projekt si klade za cíl vytvořit nástroje a podmínky pro implementaci Service-learning a učinit jej dostupnějším.

Připravili jsme osnovu učebního plánu pro budování kapacit učitelů, pracovníků s mládeží a úředníků pracujících přímo s dětmi a mladými lidmi nebo zapojených do vzdělávacích procesů. Tento učební plán poskytuje přehled základních komponent nezbytných pro úspěšnou realizaci projektů Service-learning, přičemž respektuje rozmanitost přístupů a zkušeností s implementací této pedagogiky po celé Evropě.

Učební plán je doplněn příručkou metod, nástrojů a cvičení, které lze využít při školení i praktické aplikaci Service-learning, a také příručkou kvalitativních standardů pro úspěšné projekty Service-learning.

Přejeme vám radost z učení a aplikace Service-learning s vašimi dětmi nebo mladými lidmi.

SlipStream konsorcium

OBSAH

ÚVOD.....	3
OBLAST	7
CÍLOVÁ SKUPINA.....	7
CÍL UČEBNÍHO PLÁNU	7
VÝSTUPY UČENÍ	7
TÉMATY PRO VZDĚLÁVÁNÍ/ŠKOLENÍ	8
METODOLOGIE REALIZACE ŠKOLENÍ	9
DĚLKA ŠKOLENÍ.....	10
PODPŮRNÉ VZDĚLÁVACÍ MATERIÁLY.....	11
CERTIFIKÁTY/OSVĚDČENÍ.....	11
OBECNÉ TIPY PRO ŠKOLENÍ.....	11
PRŮBĚH ŠKOLENÍ	12
TABULKA S PŘEHLEDEM OBSAHU UČEBNÍHO PLÁNU A NAVRŽENÝMI AKTIVITAMI	13
POPIS ŠKOLICÍCH AKTIVIT:	15
KDO JE KDO V MÍSTNOSTI.....	15
KRÁTKÉ ROZHOVORY.....	15
CO OČEKÁVÁM A ČEHO SE NA TÉTO CESTĚ OBÁVÁM	16
JSME KOMUNITA	17
NAŠE VZDĚLÁVACÍ CESTA	18
MOJE VÝUKOVÁ PRAXE BY SE MĚLA ZMĚNIT? PROČ?	19
SLUŽBA A UČENÍ V SERVICE-LEARNING	20
ZKOUMÁNÍ AKTIVIT ZAMĚŘENÝCH NA KOMUNITU.....	21
PRINCIPY REALIZACE VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE PRO DOBROVOLNICTVÍ (PRINCIPY SERVICE-LEARNING).....	24
SERVICE-LEARNING OD A DO Z - KONCEPT A MODEL	28
ROZDÍLY MEZI KONCEPTY	29
KROKY V PROJEKTU COMMUNITY SERVICE-LEARNING	30
PŘÍPRAVA NA IMPLEMENTACI SERVICE-LEARNING (S-L)	31
„MARKETINGOVÁ STRATEGIE“ PRO ZAJINTERESOVANÉ STRANY.....	33
PŘEKONÁVÁNÍ BARIÉR PŘI IMPLEMENTACI SERVICE-LEARNING	33
VZDĚLÁVACÍ NEBO SERVISNÍ CÍLE?	34
STANOVENÍ CÍLŮ UČENÍ A SLUŽBY	36
STANOVENÍ CÍLŮ V SERVICE-LEARNING	38
IDENTIFIKACE PŘÍČIN A DŮSLEDKŮ PROBLÉMU.....	40
AKTIVITA NEBO PROBLÉM KOMUNITY	44
MAPOVÁNÍ KOMUNITY A IDENTIFIKACE PROBLÉMŮ V KOMUNITĚ	45
FOCENÍ	46
MISE NEMOŽNÁ	46
REFLEXE V SERVICE-LEARNING	48
REFLEXE – ÚROVNĚ, TYPY A OTÁZKY.....	50
PROČ REFLEXE A HODNOCENÍ?	51
ÚVOD DO REFLEXE	52
STANDARDSY PRO KVALITNÍ PROJEKTY SERVICE-LEARNING	53
VYŠETŘOVATELÉ STANDARDSY KVALITY.....	56

ÚNIKOVÁ MÍSTNOST SE STANDARDY	60
PUZZLE SE STANDARDY KVALITY	61
POKYNY PRO KVALITNÍ IMPLEMENTACI SERVICE-LEARNING	65
VEŘEJNÁ HVĚZDA S PROJEKTEM SERVICE-LEARNING	69
HODNOCENÍ V SERVICE-LEARNING	70
ČAS NA OSLAVU	71
SMYSLUPLNÉ UZAVŘENÍ PROJEKTU SERVICE-LEARNING	72
CINQUAIN	73
CO NAŠE OČEKÁVÁNÍ.....	73
3 PPP V PROJEKTECH SERVICE-LEARNING	74
GATE - BRÁNA - MOJE CESTA SERVICE-LEARNING.....	76

OBLAST

- Metodika výuky – instruktivní pedagogika
- Vzdělávání pro aktivní občanství
- Spolupráce s místní komunitou
- Práce s mládeží – budování kapacit mládeže

CÍLOVÁ SKUPINA

Obecně se školení mohou účastnit odborníci zapojení do vzdělávacího procesu s dětmi a mládeží.

Školení se mohou zúčastnit:

- Učitelé z mateřských škol
- Učitelé ze základních škol
- Učitelé ze středních škol
- Pedagogové, psychologové
- Speciální pedagogové
- Asistenti na univerzitách – instruktivní pedagogika jakéhokoli školního předmětu
- Úředníci pro práci s mládeží z veřejných institucí
- Pracovníci s mládeží z organizací zaměřených na mládež
- Dobrovolníci z organizací zaměřených na mládež
- Studenti pedagogických a psychologických fakult

Seznam způsobilých odborníků není vyčerpávající a odráží rozmanitost profesionálů v evropském vzdělávacím prostředí.³

CÍL UČEBNÍHO PLÁNU

Cílem učebního plánu je rozvíjet a posilovat pedagogické a facilitační kompetence pedagogů a profesionálů zapojených do moderní vzdělávací práce s dětmi a mládeží. Konkrétně se zaměřuje na rozvoj kompetencí potřebných k pochopení, rozvoji a realizaci úspěšných projektů Service-learning s dětmi a mládeží ve formálních vzdělávacích institucích a organizacích zaměřených na mládež.

VÝSTUPY UČENÍ

Po absolvování školení účastník dokáže:

- vysvětlit význam Service-learning, jeho teoretické základy a přínos k rozvoji kompetencí dětí a mládeže, stejně jako k rozvoji škol, organizací pracujících s mládeží a komunit,
- vysvětlit rozdíly mezi Service-learning a jinými modely a strategiemi výuky a učení ve formálním a neformálním vzdělávání,
- rozpoznat a vysvětlit fáze realizace projektu Service-learning,

---

³ V tomto dokumentu používáme termíny učitel a pracovník s mládeží, pod kterými rozumíme všechny profesionály zapojené do vzdělávacího procesu s dětmi a mládeží.

- připravit celkový plán pro implementaci Service-learning ve škole/organizaci pro mládež a komunitě,
- používat metody, techniky a zdroje učení, včetně digitálních, pro realizaci všech fází Service-learning,
- provádět výzkum potřeb komunity a určovat prioritní potřeby pro Service-learning,
- propojit výsledky učení ze školních osnov/osnov organizací pro mládež s výsledky služby v projektu Service-learning,
- integrovat potřeby a zájmy dětí a mládeže do vývoje projektu Service-learning,
- používat nedirektivní metody řízení třídy/skupiny mládeže nebo klubu při realizaci projektu Service-learning,
- používat vhodné metody reflexe pro kognitivní, socio-emoční a občanskou složku rozvoje dětí a mládeže během realizace projektu Service-learning,
- usnadňovat proces implementace Service-learning ve škole a komunitě s dětmi a mládeží ve formálním i neformálním vzdělávacím kontextu,
- realizovat fáze Service-learning v týmech s kolegy, dětmi/mládeží a partnery z komunity,
- integrovat existující přístupy, metody a nástroje z výukové pedagogiky (didaktiky) do struktury Service-learning,
- projevovat flexibilitu a ochotu používat participativní formy výuky ve školách a organizacích pro mládež,
- společně s dětmi a mládeží vytvářet různé formy dokumentace výsledků projektu Service-learning,
- podporovat interakci a soudržnost ve vztazích mezi dětmi, mládeží, učiteli a pracovníky s mládeží; vědět, jak podporovat, rozvíjet a/nebo zlepšovat interakci prostřednictvím společných projektů s dětmi, mládeží, učiteli, pracovníky s mládeží, rodiči a externími partnery.

TÉMATA PRO VZDĚLÁVÁNÍ/ŠKOLENÍ

Témata školení:

Service-learning jako metoda současné výuky

- Charakteristiky Service-learning
- Teoretické základy Service-learning (Kolb, Dewey, Frankl, Freire, Gardner, Goleman)
- Kvalitativní standardy úspěšného Service-learning – přehled

Fáze implementace Service-learning

- Fáze a průběh aplikace Service-learning
- Role různých zúčastněných stran v Service-learning: učitelé, děti, členové komunity, partneři z komunity
- Předpoklady pro úspěšnou práci v rámci aplikace Service-learning: příprava týmu učitelů nebo pracovníků s mládeží, dětí nebo mládežnické skupiny
- Společné vytváření cílů učení / výstupů učení a výsledků služby

Praktická aplikace Service-learning

- Příprava na aplikaci Service-learning
- Posouzení potřeb a výběr nápadu pro Service-learning: metody, proces, zainteresované strany
- Definování fází Service-learning
- Realizace projektu: učení a služby
- Reflexe: monitorování pokroku dětí/mládeže a proces mentoringu během aplikace Service-learning
- Metody reflexe ve výukovém procesu: před, během, po
- Závěrečná oslava: hodnocení výsledků Service-learning a propagace

Kvalitativní standardy pro Service-learning

- Kvalitativní standardy úspěšné praxe/projektů Service-learning
- Analýza nápadů pro Service-learning prostřednictvím kvalitativních standardů
- Reflexe, formativní a sumativní hodnocení

Spolupráce s partnery

- Role partnerů a hledání partnerů v rámci komunity
- Jak definovat roli partnerů v Service-learning
- Role partnera v reflexi
- Komunikace v týmu a s externími partnery

Dokumentace

- Význam dokumentace
- Metody dokumentace

METODOLOGIE REALIZACE ŠKOLENÍ

Školení zaměřené na Service-learning je vysoce participativní vzdělávací zkušeností. Přístupy jednotlivých partnerů a institucí jsou velmi flexibilní, pokud jde o formát (prezenční – online), délku a proces mentoringu během školení.

Organizace zaměřené na práci s mládeží pořádají například tři až šestidenní kempy nebo školení, během nichž si pracovníci s mládeží nebo vedoucí mládežnických klubů postupně osvojují znalosti, získávají zkušenosti, reflektují obsah, proces i svůj vlastní rozvoj. V rámci kempů tráví účastníci také rekreační čas společně, přičemž si procvičují proces rozhodování. Tímto způsobem lépe porozumí propojení a důvěře mezi pracovníky s mládeží a mládeží, což je klíčové pro úspěšnou implementaci Service-learning, a zároveň věnují čas procesu reflexe.

Organizace pracující se školami a mateřskými školami využívají modulární školení, která obvykle zahrnují dvě až tři setkání, a zajišťují zážitkové učení, cykly reflexe a pochopení výukového procesu ve spojení s poskytováním služby. Každý modul může trvat dva až tři dny v závislosti

na dostupných zdrojích. Někteří partneři nabízejí úvodní online setkání o délce půl dne, které zahrnuje teoretický úvod, vysvětlení rozdílů mezi Service-learning a jinými metodickými přístupy ve výuce a přehled fází Service-learning. Následuje prezenční školení se zážitkovými aktivitami. Mezi moduly mohou účastníci pracovat prakticky. Například po prvním modulu mohou s dětmi nebo mládeží provést posouzení potřeb a vrátit se s konkrétními potřebami, které lze dále využít při učení a přípravě projektu.

Školení lze nabídnout také v online formátu podle potřeb, vzdělávacích cílů a dostupných zdrojů. Online formát může být synchronní nebo asynchronní. Při synchronním online školení se školitel a účastníci setkávají v reálném čase pomocí softwarových aplikací nebo platform, jako jsou MS Teams, Zoom nebo Hangouts. Mohou také využívat aplikace pro procesy spolupráce, jako jsou Miro board nebo Padlet, které nabízejí virtuální prostor pro skupinovou práci a výměnu.

Při asynchronním online školení se účastníci učí vlastním tempem a ve vlastním čase, přičemž postupují jednotkami obsahu a materiálů. Po každé jednotce vyplní test k ověření pochopení a znalostí, což jim otevře přístup k další jednotce. Organizátor může vytvořit tuto platformu pomocí dostupných nástrojů.

Klíčovou součástí profesního rozvoje je mentoringový proces, který probíhá mezi školením a praktickou aplikací Service-learning. Tyto příležitosti umožňují účastníkům reflektovat zkušenosti a obtíže, objasnit otázky a pochybnosti, nabídnout nové nástroje pro implementaci fází Service-learning a vytvářet síť mezi účastníky. Počet mentoringových setkání a jejich délka závisí na organizátorovi a potřebách. Zkušenosti ukazují na možnost dvou setkání (na začátku a na konci implementace Service-learning) nebo až pěti setkání v závislosti na složitosti projektu a kapacitách učitelů nebo pracovníků s mládeží.

Během realizace školení mohou školitelé kombinovat různé přístupy, metody a nástroje k naplnění výukových cílů. Service-learning je vysoce dynamický přístup ve výuce a budování kapacit mládeže, který může zahrnovat individuální a skupinovou práci, interaktivní a kooperativní výukové metody, experimenty, analytické a problémově orientované kroky, procesy jako rozhodování, určování priorit a různé nástroje, jako je mapa potřeb, mapa empatie nebo reflexní nástroje, které zajišťují zapojení, učení a pozitivní sociální změnu v komunitě i mezi dětmi, mládeží, učiteli a pracovníky s mládeží.

DÉLKA ŠKOLENÍ

Uznáváme rozmanitost ve vzdělávacím prostředí napříč Evropou, a proto se délka školení liší podle přístupů jednotlivých partnerů. V případě modulárního školení může trvat až tři měsíce, zahrnující propojené školení a praktickou aplikaci Service-learning. Partneři obvykle organizují přibližně 24 až 50 hodin efektivního školení a až 30 hodin praktické aplikace včetně mentoringového procesu. Stejný přístup platí i pro asynchronní online školení. Tyto údaje jsou orientační a lze je přizpůsobit potřebám organizace.

Na obsahu a zážitkovém učení, které musí proběhnout, však nekompromitujeme, abychom zajistili, že učitelé a pracovníci s mládeží budou kompetentní a připraveni k praktickému uplatnění.

PODPŮRNÉ VZDĚLÁVACÍ MATERIÁLY

- výukové materiály – pracovní listy, cvičení
- příručka pro implementaci praxe/projektů Service-learning ve školách a občanských organizacích s metodami, nástroji a příklady
- popisy úspěšných projektů/praxe Service-learning (digitální, video, ...)

CERTIFIKÁTY/OSVĚDČENÍ

Účast na školení umožňuje účastníkům získat osvědčení o kompetenci pro realizaci Service-learning, přičemž minimální očekávaná účast během školení je 80 % z plánovaných/uskutečněných hodin školení.

Některé organizace přidávají další kritérium – realizaci projektu Service-learning. Toto kritérium je však volitelné a závisí na individuálním rozhodnutí hostitelské organizace.

OBECNÉ TIPY PRO ŠKOLENÍ

Příprava úspěšného školení je důležitým krokem před samotným předáním obsahu školení. Zahrnuje přípravu školitele, výukových materiálů a školícího prostoru a zdrojů.

Příprava školitele zahrnuje rozhodnutí o délce, formátu a hloubce vzdělávacího procesu účastníků. Školitel by měl připravit scénář školení nebo plán průběhu školení, aby zajistil smysluplné učení a zapojení účastníků. Scénář školení zahrnuje tok školení od začátku do konce, bez ohledu na to, zda se školení koná prezenčně nebo online. Obsahuje informace o cíli aktivity, popisu aktivity, přístupech a metodách, které budou použity pro organizaci účastníků, potřebných výukových materiálech, potřebných zdrojích, technických podmínkách a časovém rozvrhu pro každou aktivitu. To může být organizováno ve formátu tabulky nebo jako podrobný scénář školení (v závislosti na zkušenostech školitele). V případě, že školení vedou dva školitelé, oba by měli společně plánovat scénář a rozdělit si obsah, aby školení proběhlo hladce.

Obecně se doporučuje mít vyvážený poměr výukových aktivit, aktivit pro mentální odpočinek a aktivaci nervového systému - např. icebreakery, aktivační hry, hravé aktivity - a přestávky. Tento učební plán nenabízí návrhy těchto aktivit, ale doporučujeme je zahrnout do procesu školení, ať už školitelem nebo samotnými účastníky.

Příprava výukových materiálů: Jak je uvedeno ve scénáři školení, školitel(é) by měl(i) připravit výukové materiály (např. případové studie, pracovní listy/handouty, plakáty nebo jiné materiály), které budou účastníci během školení používat, v dostatečném počtu kopií. V případě online školení je očekáváno, že školitel(é) připraví materiály na vhodných aplikacích (např. Padlet, Zoom, Jamboard) pro použití během školení. Rovněž zvažte použití digitálních materiálů, jako jsou čtecí handouty, které lze sdílet například pomocí QR kódu. Tímto způsobem šetříme zdroje.

Prostor a zdroje pro školení zahrnují místnost, kde se školení uskuteční, a technické zdroje potřebné pro úspěšné školení (např. notebook, projektor, elektřina, flipchart, atd.). Prostor je důležitou součástí přípravy školení. Místnost by měla být dostatečně velká, aby se do ní všichni účastníci pohodlně vešli, měla by umožňovat pohyb, mít příjemnou teplotu, dostatek světla a čerstvého vzduchu, pohodlné židle a být uspořádána tak, aby účastníci měli snadný výhled na projekční plátno. V případě online školení poskytněte účastníkům podobné tipy.

Všechny tři složky přípravy by měly být dokončeny před školením. Příprava školitelů a materiálů by měla proběhnout alespoň tři dny před školením a příprava prostoru alespoň den před školením.

PRŮBĚH ŠKOLENÍ

Školení pro učitele a pracovníky s mládeží zaměřené na pedagogiku Service-learning je vysoce participativním procesem učení. Zahrnuje praktickou práci, případové studie, plánovací aktivity a reflexi. Jak bylo popsáno v předchozích částech, metodologie, délka a formát školení mohou být přizpůsobeny potřebám účastníků i hostitelských organizací.

Následující stránky obsahují nástroje a aktivity, které mohou školitelé využít během školení. Obsah je organizován podle témat školení, ale v praxi lze pořadí přizpůsobit potřebám, cílům školení a očekávaným výstupům. Nabízený seznam nástrojů a aktivit není vyčerpávající, a je tedy možné použít i vlastní aktivity, pokud zajistí požadované vzdělávací výsledky účastníků.

Doporučuje se, aby školitelé využívali aktivity a nástroje z Příručky metod a nástrojů pro projekty Service-learning a Kvalitativních standardů pro úspěšné projekty Service-learning při práci s mládeží. Tato příručka obsahuje vhodné nástroje a aktivity, které účastníci využijí při výuce o Service-learning, což usnadňuje jejich následnou aplikaci v praxi. Například:

- pro tvorbu vzdělávacích cílů může školitel použít matici vzdělávacích cílů z příručky,
- pro mapování potřeb komunity může školitel využít jednu nebo více metod mapování potřeb z příručky,
- pro reflexi učení během školení mohou školitelé využít doporučené metody reflexe z příručky, čímž demonstřují jejich správné použití pro zajištění učení a rozvoje dětí/mládeže (kognitivního, sociálního, emočního a občanského).

Tabulka s přehledem obsahu učebního plánu a navrženými aktivitami.

Téma	Nástroje a aktivity pro školitele
<p>Úvod</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Představení účastníků ● Očekávání a obavy ● Pravidla 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kdo je kdo v místnosti ● Krátké rozhovory ● Co očekávám a čeho se obávám na této cestě ● Jsme komunita ● Naše vzdělávací cesta
<p>Service-Learning – základy</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Klíčové charakteristiky ● Obecné kroky a proces ● Typy služeb v Service-Learning ● Kvadranty Service-Learning 	<ul style="list-style-type: none"> ● Moje výuková praxe by se měla změnit? Proč? ● Služba a učení v Service-Learning ● Zkoumání aktivit zaměřených na komunitu ● Principy realizace vzdělávání dětí a mládeže pro dobrovolnictví (principy Service-Learning) ● Service-Learning od A do Z – koncept a model ● Rozdíly mezi koncepty
<p>Příprava na implementaci Service-Learning + překážky implementace a jak je překonat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Kroky v projektu Community Service-Learning ● Příprava na implementaci Service-Learning ● „Marketingová strategie“ pro zainteresované strany ● Překonávání překážek při implementaci Service-Learning
<p>Cíle v Service-Learning</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Cíle učení ● Cíle služby ● Jak propojit cíle učení a služby 	<ul style="list-style-type: none"> ● Stanovení cílů učení a služby ● Vzdělávací cíle nebo servisní cíle? ● Stanovení cílů v Service-Learning ● Identifikace příčin a důsledků problému
<p>Mapování potřeb, mapování komunity</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Aktivita nebo problém komunity ● Mapování komunity ● Fotografování
<p>Plánování projektu Service-Learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Tři PPP v projektech Service-Learning
<p>Akce</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Role učitele 	<ul style="list-style-type: none"> ● Mise nemožná

<p>Reflexe v Service-Learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Úvod do reflexe ● Reflexe v Service-Learning ● Reflexe – úrovně, typy a otázky ● Proč reflexe a hodnocení?
<p>Kvalitativní standardy pro úspěšnou praxi Service-Learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Standardy pro kvalitní projekty Service-Learning ● Vyšetřovatelé standardů kvality ● Úniková místnost se standardy ● Puzzle se standardy kvality ● Pokyny pro kvalitní implementaci Service-Learning
<p>Komunikace a dokumentace</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Veřejná hvězda s projektem Service-Learning
<p>Hodnocení</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hodnocení učení ● Hodnocení služby 	<ul style="list-style-type: none"> ● Hodnocení v Service-Learning
<p>Oslava a závěr</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Čas na oslavu ● Smysluplné zakončení projektu Service-Learning
<p>Hodnocení školení</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Cinquain ● Co naše očekávání ● Brána – má cesta Service-Learning

POPIS ŠKOLICÍCH AKTIVIT:

Kdo je kdo v místnosti

Doba trvání: 20 minut

Popis:

Tato úvodní aktivita umožňuje účastníkům představit se a zároveň se dozvědět více o zkušenostech ostatních se Service-learning. Každý účastník uvede své jméno, organizaci nebo instituci, kde pracuje, město, odkud pochází, a své zkušenosti se Service-learning. Po představení si napíše jméno na kus maskovací pásky a případně si ho na oblečení, aby si ostatní mohli jeho jméno snadno zapamatovat. Mluvit smí pouze osoba, která drží míček. Po představení míček předá dalšímu účastníkovi, který se poté také představí. Školitel musí vypočítat čas určený pro každého účastníka podle jejich celkového počtu.

Potřebné materiály:

- Malý míček nebo předmět na předávání (něco snadno uchopitelného)
- Maskovací páska/lepící papírky
- Fixy

Pokyny pro facilitátora:

1. „Provedeme krátkou seznamovací aktivitu, abychom se lépe poznali. Každý se představí a řekne:
  - Své jméno,
  - Organizaci nebo instituci, kterou zastupuje,
  - Město, odkud pochází,
  - Své zkušenosti se Service-learning.
2. Po představení si napište své jméno na kus maskovací pásky/lepící papírek a připevněte si jej na oblečení, aby si ostatní mohli vaše jméno snadno zapamatovat.
3. Mluvit smí pouze ten, kdo drží míček. Po svém představení míček předejte někomu, kdo se ještě nepředstavil.
4. Začneme! Já se představím jako první a poté předám míček dalšímu účastníkovi.“

Krátké rozhovory

Tato aktivita je navržena tak, aby účastníkům pomohla lépe se poznat po představení jmen. Aktivita je interaktivní a pohyblivá, což umožňuje účastníkům lépe se poznat a naladit se na nadcházející práci.

Materiál:

- Časomíra (nebo hodinky pro sledování času)
- Zvukový signál (tlesknutí, zvonek nebo jiný zvuk pro označení konce kola)

Doba trvání:

10 minut (nebo více, pokud je účastníků mnoho)

- 1 minuta na rozhovor pro každou dvojici
- Minimálně 5 kol rozhovorů (přizpůsobitelné podle počtu účastníků)

Popis a pokyny:

Účastníci budou vyzváni, aby vstali a vytvořili dvojice. Facilitátor oznámí téma rozhovoru pro každé kolo a účastníci budou mít 1 minutu na rozhovor se svým partnerem o zadaném tématu. Po minutě zazní signál (např. tlesknutí, zvonek nebo jiný zvuk), který značí čas na změnu partnerů. Facilitátor poté oznámí nové téma rozhovoru pro další kolo. Páry se změní alespoň 5krát, a pokud je účastníků mnoho, lze přidat další kola. Cílem je, aby účastníci krátce komunikovali s několika různými lidmi a diskutovali o různých tématech.

Témata pro rozhovory jsou:

- Moje zkušenost s dobrovolnictvím
- Dnešní mladí lidé
- Jaké jsou moje silné stránky (v čem jsem dobrý)
- Moje vysněná dovolená
- Doporučení na moji oblíbenou knihu
- Co mě baví na mé práci

Co očekávám a čeho se na této cestě obávám

Doba trvání: 20 minut

Popis:

Tato aktivita povzbuzuje účastníky, aby se zamysleli nad svými očekáváními, sebepoznáním a možnými obavami ohledně školení. Každý účastník napíše své odpovědi na čtyři konkrétní otázky na samolepící lístky různé barvy:

1. „Co od školení očekávám?“
2. „Co očekávám od skupiny?“
3. „Co očekávám od sebe?“
4. „Čeho se obávám? Je něco, co nechci, aby se během tohoto školení stalo?“

Po pěti minutách individuální reflexe účastníci umístí své samolepící lístečky na flipchart, který je rozdělen do čtyř sloupců, z nichž každý je označen jednou z otázek. Když lístky připevňují do příslušných sloupců, stručně své odpovědi vysvětlí skupině. Školitel komentuje očekávání účastníků, identifikuje, jak školení může těmto požadavkům vyhovět, a pokud některá očekávání přesahují rámec školení, navrhně zdroje nebo osoby, které mohou pomoci.

Školitel se také věnuje sdíleným obavám, diskutuje o způsobech, jak je zmírnit, a v případě potřeby se ptá: „Čí je to zodpovědnost?“ Tato otázka může vést k vytvoření pravidel skupiny jako další aktivity.

Potřebné materiály:

- Čtyři různé barvy samolepících lístků pro každého účastníka
- Flipchart rozdělený do čtyř označených sloupců
- Fixy
- Velký papír pro skupinová pravidla (volitelná ilustrace pro reprezentaci pravidel, např. kodex)
- Lepicí páska nebo špendlíky k vystavení konečné skupinové dohody

Pokyny pro facilitátora:

1. „Začneme reflexní aktivitou, abychom si ujasnili, co každý z nás očekává, chce sdílet a čemu se chce během školení vyhnout.“

2. Vezměte si čtyři různé barvy samolepících lístků. Požádám vás, abyste na každý lístek napsali odpověď na jednu z těchto čtyř otázek:
  - Co od školení očekávám?
  - Co očekávám od skupiny?
  - Co očekávám od sebe?
  - Čeho se obávám? Je něco, co nechci, aby se během tohoto školení stalo?
3. Na tuto část máte pět minut.
4. Až budete připraveni, přijďte k flipchartu, umístěte každý lístek do příslušného sloupce a stručně se podělte se skupinou.
5. (Po sdílení všech účastníků) Zhodnotím naše očekávání a obavy a vysvětlím, jak toto školení splní vaše očekávání. Pokud některá očekávání přesahují rámec školení, navrhnou další zdroje nebo podporu.
6. (K obavám) Pojďme diskutovat, jak naše obavy řešit. Někdy se obavy dají zmírnit, když pochopíme, kde leží zodpovědnost. Zamysleme se nad tím – čím je to zodpovědnost? To nám pomůže nastavit některá skupinová pravidla v další aktivitě.“

Jsme komunita

Doba trvání: 15 minut

Popis:

V této aktivitě účastníci společně definují pravidla, která chtějí během školení dodržovat na základě svých předchozích zkušeností a očekávání. Každý účastník sdílí, co považuje za nezbytné pro vytvoření respektujícího, produktivního a příjemného prostředí. Školitel tato pravidla zaznamená na flipchart nebo velký papír, který bude umístěn na viditelném místě po celou dobu školení.

Navrhovaná pravidla:

1. **Respekt k názorům druhých** – Názor každého je cenný a měl by být respektován, i když se na něčem neshodneme.
2. **Aktivní naslouchání** – Pečlivě poslouchajte, když někdo mluví, bez přerušování.
3. **Důvěrnost** – Osobní informace sdílené ve skupině by měly zůstat v rámci skupiny.
4. **Dochvilnost** – Přicházejte včas, abyste respektovali čas ostatních a zajistili plynulost sezení.

Účastníci mohou diskutovat o tom, zda zahrnout důsledky za porušení pravidel, a souhlasit s tím, že seznam pravidel zůstane otevřený, aby bylo možné přidat další pravidla podle potřeby.

Potřebné materiály:

- Flipchart nebo velký arch papíru
- Fixy
- Lepicí páska nebo špendlíky na zobrazení pravidel

Pokyny pro facilitátora:

1. „Nyní, když jsme prodiskutovali naše očekávání a obavy, věnujme chvíli vytvoření skupinových pravidel, která budou řídit naše interakce během školení.“
2. Zamyslete se nad tím, co byste potřebovali od této skupiny, abyste se cítili pohodlně, soustředěně a podporovaně.

3. Jakmile budete sdílet své nápady, zapíšu každé pravidlo na flipchart, a až skončíme, vystavíme ho na viditelném místě, aby ho všichni viděli po celou dobu školení.
4. Zde jsou některé návrhy, abychom mohli začít: *Respektujte názory druhých, aktivní naslouchání, důvěrnost, dochvilnost.*
5. Můžeme se také společně rozhodnout, zda budou nějaké důsledky za nedodržování těchto pravidel.
6. Nakonec se dohodněme, že tento seznam zůstane otevřený, takže můžeme přidávat nová pravidla, pokud to budeme považovat za nutné v průběhu školení.“

Další krok: Umístěte arch s pravidly na výrazné místo, aby se k němu mohl každý vrátit a podle potřeby ho upravit.

Naše vzdělávací cesta

Doba trvání: 50 minut

Popis:

Tato aktivita má za cíl vytvořit skupinovou dohodu s pravidly a principy, na kterých se všichni účastníci společně shodnou a které budou během školení nebo projektu řídit jejich chování a vzájemnou interakci. Proces povzbuzuje účastníky, aby přispěli svými osobními očekáváními a obavami, které jsou poté přetvořeny do jasných a praktických pokynů, které může každý respektovat a dodržovat. Aktivita podporuje pocit sdílené odpovědnosti a pomáhá vytvořit pozitivní a bezpečnou atmosféru ve skupině.

Pokyny:

1. Začněte vysvětlením účelu aktivity: vytvořit skupinovou smlouvu, která bude sloužit jako průvodce pro to, jak se všichni během školení nebo projektu chovají a jak spolu interagují. Zdůrazněte, že když si lidé sami nastaví pravidla, pravděpodobněji je budou dodržovat než v případě, že jsou vnucena zvenčí.
2. Požádejte účastníky, aby se posadili do půlkruhu čelem k facilitátorům. Vysvětlíte, že následující dny budou pracovat společně a je důležité, aby se všichni cítili pohodlně a bezpečně a chodili na setkání s nadšením místo úzkosti.
3. Rozdejte každému účastníkovi lepicí papírky a pera. Požádejte je, aby napsali něco, co je pro ně důležité, aby se ve skupině cítili pohodlně, něco, co pomůže udržet pozitivní atmosféru. Mohou si vzpomenout na momenty, kdy se ve skupině nebo situaci cítili nepohodlně, a zamyslet se nad tím, proč to tak bylo.
4. Uveďte několik příkladů toho, co napsat, například:
  - „Fyzické násilí považuji za nepřijatelné, i když je to jen žert.“
  - „Nemám rád komentáře týkající se fyzického vzhledu.“
  - „Vadí mi, když mě někdo přerušuje.“
  - „Je pro mě důležité slyšet názory všech.“
  - „Nemám rád, když se někdo ve skupině upřednostňuje před ostatními.“
  - „Necítím se dobře, když někdo chodí pozdě.“
  - „Nemám rád, když se ve skupině vytvářejí malé podskupiny.“
  - „Vadí mi, když někdo dělá posměšná gesta směrem k ostatním.“
5. Dejte účastníkům 5-6 minut na to, aby své nápady napsali na lepicí papírky. Když většina skupiny skončí, vyzvěte ty, kteří ještě nejsou hotovi, aby za chvíli dokončili.

6. Požádejte účastníky, aby začali postupně číst své lepící papírky. Jak každý účastník čte, facilitátor by měl klíčové pojmy zapsat na flipchart (např. „žádné posmívání“) a zeptat se, jestli někdo další má podobné pravidlo.

7. Sbírejte lepící papírky a umístěte je k odpovídajícím slovům napsaným na flipchartu. Pokračujte v tomto procesu, dokud nebudou probrány všechny lepící papírky.

8. Jakmile budou všechna pravidla shromážděna, vysvětlete, že tyto sekce vytvoří základ skupinové smlouvy (např. respekt, komunikace, žádné násilí).

9. Vytvořte novou stránku na flipchartu s názvem „Smlouva“. Zeptejte se účastníků, co si představují, když slyší slovo „smlouva“, a shromážděte jejich odpovědi. Vysvětlete, že smlouva je dohoda mezi lidmi o tom, jak se budou chovat.

10. Projděte každou sekci napsanou na flipchartu a zeptejte se, zda by měla být součástí smlouvy. Například: „Myslíme si, že ‚žádné posmívání‘ by mělo být součástí smlouvy?“ Shromážděte zpětnou vazbu od účastníků a napište konečná pravidla na smlouvu.

11. Po dokončení smlouvy pográtujte skupině k jejímu vytvoření. Požádejte všechny, aby smlouvu podepsali, a zdůrazněte, že podepsání znamená závazek dodržovat pravidla.

12. Diskutujte o důležitosti dodržování těchto pravidel a o tom, jak pomohou skupině fungovat efektivně a harmonicky.

Reflexe:

- Jak jste se při tomto procesu cítili?
- Proč si myslíte, že je tato smlouva pro skupinu důležitá?
- Jaké výzvy by mohly vzniknout při dodržování této smlouvy?
- Dokážete si představit jiné situace mimo tuto skupinu, kde by podobný proces byl užitečný?

Poznámka pro facilitátora: Pokud se některý z účastníků odmítne podepsat pod smlouvu, ujistěte skupinu, že každý je nezávislou osobou. Dejte jim najevo, že mají svobodnou volbu, zda smlouvu podepsat, ale pokud se rozhodnou nepodepsat, může to ovlivnit jejich účast. Nabídněte soukromý rozhovor po skončení sezení, pokud to bude potřeba.

Moje výuková praxe by se měla změnit? Proč?

Doba trvání: 45 minut

Popis:

Školitel použije upravenou verzi metody Disney pro zkoumání otázky: *Proč by se moje výuková praxe měla změnit?* (Více o metodě Walta Disneyho naleznete v Mulder, P. (2012). Walt Disney Method. Dostupné na ToolsHero: <https://www.toolshero.com/creativity/walt-disney-method/>)

Toto cvičení zahrnuje tři kola diskuse, přičemž účastníci se střídají ve třech perspektivách: *snílek*, *realista* a *kritik*. Pokud to prostor dovoluje, může školitel označit tři oddělené části místnosti pro každou perspektivu.

Fáze 1 – Snílek:

Účastníci se na otázku zaměřují kreativně, bez omezení nebo obav o realizovatelnost. Cílem je volně brainstormovat a představovat si možnosti bez překážek. Snílek vidí vše jako možné a neomezené restrikcemi.

Fáze 2 – Realista:

Poté se účastníci posunou k praktickému pohledu, zhodnotí, jak by tyto nápady mohly být reálně realizovány. Zkoumají dostupné zdroje, čas a další praktické aspekty. Pro realistu je cílem vidět cesty, jak proměnit sny ve skutečnost, a rámovat omezení jako výzvy.

Fáze 3 – Kritik:

Nakonec účastníci přijmou perspektivu kritika, zamýšlejí se nad tím, jak může být plán přijímán ostatními, identifikují potenciální problémy a navrhuji vylepšení. Kritik se nestaví proti nápadům snilka nebo realisty, ale spíše přistupuje k plánu jako pozorovatel, který hledá zásadní úpravy. Po dokončení všech tří fází skupina sdílí své poznatky z každé perspektivy.

Otázky pro reflexi:

1. Co jste udělali?
2. Co jste se naučili?
3. Jak to můžete aplikovat ve své budoucí práci a při zavádění inovativních přístupů?

Potřebné materiály:

- flipchartový papír
- fixy
- popisy rolí pro účastníky

Služba a učení v Service-Learning

Doba trvání: 45 minut

Popis:

Tato aktivita umožňuje účastníkům prozkoumat, jak cíle jejich kurzů mohou být sladěny s reálnými potřebami komunity, čímž se usnadňuje přístup service-learning. Skupina bude rozdělena na dvě části: jedna se zaměří na cíle kurzů, zatímco druhá se bude věnovat potřebám komunity. Později se účastníci rozdělí do dvojic a hledají propojení mezi těmito dvěma oblastmi.

Krok za krokem pro školitele:

1. Rozdělení do dvou skupin:

- Skupina 1: "Každý účastník napíše hlavní cíle svých kurzů – zamyslete se nad tím, co vyučujete, a nad kompetencemi, které chcete u svých dětí/mládeže rozvíjet. Každý cíl napíše na samostatný kus papíru."
- Skupina 2: "Zamyslete se nad možnými potřebami komunity mimo univerzitu. Zvažte různé cílové skupiny ve vašem okolí (např. senioři, mladí lidé, nezaměstnaní) a možné potřeby, které mohou mít. Každou potřebu komunity napíše na samostatný kus papíru."

2. Vytvoření dvojic:

- "Jakmile každá skupina dokončí své seznamy, vytvoříte dvojice, ve kterých bude vždy jedna osoba ze skupiny 1 a jedna ze skupiny 2. Společně vyberte jeden cíl kurzu a jednu potřebu komunity a zamyslete se nad tím, jak by se mohly spojit, aby se obě cíle naplnily současně. Jak by mohl projekt service-learning napomoci naplnění této potřeby a zároveň dosáhnout cílů vašeho kurzu?"

3. Zpráva skupině:

- "Každá dvojice se podělí o svůj zvolený cíl a potřebu se skupinou. Při sdílení umístěte své papíry na centrální tabuli nebo stěnu, abychom mohli vizuálně vidět propojení."

4. Reflexní otázky:

- "Zamysleme se nad tím, co jsme se naučili. Myslíte si, že kombinace cílů kurzu s potřebami komunity je užitečná? Zvažovali jste někdy tento přístup? Myslíte, že by mohl fungovat ve vašich hodinách? Jaké nové poznatky jste získali?"

5. Vysvětlení service-learning:

- "Na závěr si probereme klíčové komponenty service-learning a představím vám některé modely service-learning v praxi. Pro lepší pochopení také zhlédneme krátká videa, která ilustrují hlavní komponenty."

Potřebné materiály:

- Papír a fixy
- Prezentace o klíčových složkách service-learning
- Handout: Klíčové složky service-learning a definice
- Video o klíčových složkách service-learning

Zkoumání aktivit zaměřených na komunitu

Doba trvání: 45 minut

Popis:

Tato aktivita představuje účastníkům konceptuální kvadrantový model CLAYSS pro komunitní aktivity dětí/mládeže prostřednictvím kombinace skupinové práce a přednášky. Účastníci pracují ve skupinách, aby poskytli příklady komunitních aktivit vedených dětmi/mládeží a analyzovali, jak tyto aktivity zapadají do kvadrantového modelu.

Krok za krokem pro školitele:

1. Učení objevováním – Část 1 (15 minut):

- "Vytvořte skupiny po 2-3 účastnících. Společně přemýšlejte nad příklady komunitních aktivit, do kterých se děti/mládež zapojili, a každý příklad napište na samostatný kus papíru."
- "Jakmile máte seznam příkladů, umístěte každý příklad do příslušné sekce kvadrantů CLAYSS na základě toho, kam si myslíte, že patří."

2. Základní přednáška – Úvod do konceptuálního kvadrantového modelu (15 minut):

- "Nyní se podíváme na kvadrantový model CLAYSS. Vysvětlím osy modelu a co každý kvadrant představuje. Projdeme také vámi uvedené příklady a společně analyzujeme, proč patří do každé sekce."

3. Učení objevováním – Část 2 (15 minut):

- "Ve skupinách diskutujte o možných přechodových cestách mezi jednotlivými sekcemi kvadrantu. Zvažte, jak by se projekt mohl vyvíjet nebo přizpůsobit, aby se přesunul mezi kvadranty na základě změn cílů, metod nebo potřeb komunity."

4. Otázky pro reflexi:

- "Co jste zjistili o typech aktivit, které děti/mládež dělají? Byly některé příklady obtížné umístit do kvadrantů?"

- "Jaké poznatky jste získali o tom, jak by projekty mohly přecházet mezi kvadranty? Jak by tento model mohl pomoci při navrhování nebo úpravě komunitních projektů?"

Potřebné materiály:

- Flipchart a fixy
- Papír pro zapisování příkladů
- Handout: Konceptuální kvadrantový model Service-Learning

HANDOUT: KONCEPTUÁLNÍ KVADRANTOVÝ MODEL SERVICE-LEARNING

Kvadrant	Příklady aktivit
I	<p>Terénní práce Během terénní práce se učení obvykle odehrává mimo vlastní instituci, ale nemusí nutně docházet k environmentálnímu nebo sociálnímu zlepšení; může se konat hodně učení, ale jen málo nebo žádná služba zaměřená na specifické potřeby komunity (Tapia, 2006).</p>
II	<p>Nesystematické dobrovolnictví V dobách nouze (např. tsunami, zemětřesení) je často nutné urgentně organizovat akce k reakci na potřeby spojené s krizovou situací (Tapia, 2006). Tyto spontánní nebo příležitostné aktivity mají malou nebo žádnou míru plánování a postrádají vzdělávací záměr (integrována dimenze učení je málo zastoupena).</p> <p>Spontánní sbírkové kampaně organizované dětskými/mládežnickými organizacemi, např. shánění finanční podpory pro rodinu dítěte/mládeže, která zemřela při dopravní nehodě během účasti v programu Work & Travel v USA.</p>
III	<p>Systematické dobrovolnictví V některých případech děti/mládež vykonávají komunitní službu, která je systematicky organizována institucí. Například pro malování zdí v rámci programů jako „Habitat for Humanity“ nejsou zapotřebí žádné profesionální dovednosti. Tyto aktivity nemají úmyslný vztah k akademickým osnovám nebo budoucím profesním profilům, i když jejich délka a institucionální rámec poskytují základ pro rozsáhlý osobní rozvoj.</p> <p>Úklid kampusu dětí/mládeže – dobrovolnická aktivita organizovaná jednou nebo dvakrát za semestr Radou dětí/mládeže Babeş-Bolyai University, Rumunsko. Jedná se o venkovní aktivitu bez přímého kurikulárního propojení. Všichni děti/mládež se mohou účastnit podle svého času a dostupnosti. Několik fotografií dětí/mládeže, jak sbírají odpadky kolem kampusu, je zveřejněno na stránce sociálních médií Rady, s komentáři o sociálním zapojení.</p>
IV	<p>Aktivita Service-learning (SL) je prováděna dětmi/mládeží ze Školy exaktních věd na Národní univerzitě v Saltě (Argentina) a probíhá, když je terénní práce akademicky plánovaná a splňuje specifické sociální potřeby prostřednictvím vážného dobrovolnictví. Děti/mládež se tedy zapojují do instalace solárních zařízení pro venkovské komunity izolované v Andách, jako součást praxe vyžadované pro kurz.</p>

Principy realizace vzdělávání dětí a mládeže pro dobrovolnictví (principy Service-Learning)

Doba trvání: 50 minut

Popis:

Tato aktivita představí účastníkům klíčové principy, které jsou nezbytné pro zavedení vzdělávání dětí a mládeže pro dobrovolnictví. Je důležité, aby byly tyto principy dodrženy při zavádění dobrovolnictví do výuky. Během aktivity mohou účastníci pracovat samostatně nebo ve dvojicích (pokud máme více účastníků z jedné školy, je dobré nechat je pracovat společně).

Pokyny pro facilitátora:

1. **Prezentace principů:** Facilitátor představí účastníkům 17 principů. U každého principu jim poskytne stručný popis.
2. **Rozdělení školící místnosti:** Facilitátor rozdělí školící místnost na 17 sekcí, přičemž každá sekce představuje 1 princip.
3. **Text principu:** Text každého principu je vytištěn tak, aby pod ním bylo dostatek místa pro psaní, nebo je připraven čistý papír pro psaní, který je připevněn ke každému principu. Facilitátor může také připojit krátký popis každého principu.
4. **Úkol pro účastníky:** Účastník (v závislosti na počtu účastníků a ve dvojicích) si vezme jeden fix a po dobu 2 minut vždy přistoupí k jednomu principu a napíše pod něj své vlastní příklady, jak by mohl být princip implementován v praxi. Je důležité, aby se všichni během 35 minut vystřídali na všech principech.
5. **Reflexe (15 minut):** Posledním krokem je reflexe. Účastníci společně reflektují, co se jim podařilo napsat pod jednotlivé principy, zda to pro ně bylo snadné a zda si ihned dokázali představit dodržování daných principů v praxi, jaké problémy jim to činilo, nebo který princip považují za nejobtížněji aplikovatelný v praxi.
  - Lektor zadá instrukci: „Nyní se zamysleme nad tím, co jsme napsali ke každému principu. Jaká společná témata jste zaznamenali? Které principy bylo snazší aplikovat v praxi a které byly náročnější?“
  - Umožněte účastníkům, aby se podělili o své myšlenky a reflexe se skupinou.

Otázky pro reflexi:

- a. „Který princip jste považovali za nejrelevantnější pro svou současnou praxi? Proč?“
- b. „Jak můžete vzít příklady, které jste napsali, a implementovat je ve své vlastní práci?“
- c. „Byl nějaký princip, který se vám zdá obtížné aplikovat? Jak byste mohli tuto výzvu překonat?“

Potřebné materiály:

- Fixy
- Papír na psaní
- Handout: Principy realizace vzdělávání dětí a mládeže pro dobrovolnictví (principy Service-Learning).

Průřez	Vzdělávání a školení dětí a mládeže pro dobrovolnictví může zasahovat do vzdělávacích oblastí jako průřezové téma. Vzdělávání a školení dětí a mládeže pro dobrovolnictví lze realizovat jako součást vzdělávacího obsahu jednotlivých oblastí vzdělávání a vyučovacích předmětů prostřednictvím mezipředmětových vztahů nebo jako samostatný vyučovací předmět v rámci volitelných hodin.
Jasně propojení dobrovolnické zkušenosti s cíli a obsahem vzdělávání	Dobrovolnická zkušenost dětí a mládeže musí být explicitně propojena s cíli a obsahem vzdělávání. Při plánování aktivit je úlohou učitele naplánovat, jaké konkrétní znalosti a dovednosti mohou děti/mládež rozvíjet účastí na těchto aktivitách. Cíle by měly být spojeny nejen s cíli vzdělávání a školení dětí a mládeže pro dobrovolnictví, ale také s cíli vzdělávání a školení v jiných tématech nebo předmětech.
Rovnováha přínosů	Každá dobrovolnická aktivita přináší výhody pro několik zúčastněných stran. Při výchově a vzdělávání dětí a mládeže k dobrovolnictví je třeba reflektovat, že prostřednictvím dobrovolnických aktivit děti a mladí lidé ovlivňují společnost, pomáhají řešit problémy nebo uspokojovat různé potřeby a podporují budování solidarity. Na druhé straně je také nutné zdůraznit přínosy, které vykonávání těchto aktivit přináší samotným mladým lidem.
Model dospělého (nebo dospělých)	Dospělí by měli být aktivním vzorem v procesu vzdělávání a školení pro dobrovolnictví; měli by realizovat dobrovolnické aktivity společně s dětmi a mládeží. Pokud sám učitel není aktivní, nemůže požadovat vysokou úroveň aktivity od svých dětí/mládeže.
„Pro-dobrovolnická“ atmosféra	Dobrovolnictví by mělo být podporováno a oceňováno vedením školy, kolektivem učitelů i nepedagogickým personálem.

<p>Učení se vlastní zkušeností</p>	<p>Primární roli v procesu učení a vytváření pozitivních návyků hraje aktivita, tedy vlastní zkušenost, teorie je sekundární, zejména v kontextu budování dlouhodobého a trvalého vztahu k dobrovolnictví. Učení prostřednictvím vlastní zkušenosti hraje nezaměnitelnou roli v procesu vzdělávání a školení pro dobrovolnictví.</p>
<p>Reflexe zkušeností</p>	<p>Reflexi v procesu vzdělávání pro dobrovolnictví si můžeme představit jako proces zpracování zážitku z konkrétní aktivity a jeho přeměnu na zkušenost použitelnou v budoucnosti. V tomto kontextu je reflexe zkušeností nezbytnou podmínkou pro to, aby děti a mladí lidé mohli cíleně rozvíjet a formovat své postoje.</p>
<p>Flexibilita, rozmanitost a volba</p>	<p>Je nutné zachovat rozmanitost a flexibilitu v typu dobrovolnických aktivit, ale také v „hloubce“ zapojení, úrovni odpovědnosti, časovém rozsahu nebo preferenci individuální či skupinové formy dobrovolnictví. Děti a mladí lidé by měli mít prostor k tomu, aby mohli přispět svými nápady, a zároveň mít možnost výběru a volného rozhodnutí.</p>
<p>Zábava</p>	<p>Dobrovolnictví by mělo dětem a mladým lidem přinášet radost, naplnění a spokojenost. Nabízí prostor pro řešení zajímavého úkolu, který má individuální význam a společenský dopad.</p>
<p>Uznání</p>	<p>Pokud je cílem dobrovolnictví dlouhodobá pomoc druhým a komunitě, pak je ocenění nejsilnějším zdrojem spokojenosti a motivace pro budoucí práci a společenské zapojení.</p>
<p>Přednost potřeby před nápadem</p>	<p>Před zahájením plánování a realizace dobrovolnické aktivity ze strany učitele, dětí/mládeže je nutné kriticky zhodnotit, zda je daná aktivita v současné době vhodná, potřebná a užitečná z hlediska potřeb společnosti, komunity či jiných okolností, v nichž chtějí aktivitu realizovat, a zda má její realizace přednost před jinými nápady nebo potenciálně nezbytnými aktivitami.</p>

<p>Spolupracovat s komunitou/lidmi, ne pracovat pro komunitu/lidi</p>	<p>Při plánování a realizaci dobrovolnických aktivit je nutné vycházet z horizontálního modelu poskytování pomoci, ve kterém nejen učíme děti a mladé lidi poskytovat pomoc, ale také respektovat, že obě strany v procesu pomoci by měly být aktivními činiteli změny.</p>
<p>Vedení dětí a mládeže</p>	<p>Děti a mladí lidé by měli být co nejvíce zapojeni do plánování, realizace a hodnocení dobrovolnických aktivit. Měli by mít pocit, že jsou vlastníky dobrovolnického projektu/aktivity a být vůdci těchto aktivit, nejen jejich realizátory. K tomu je nutné vytvořit prostor a motivační vedení učitele, který respektuje nápady a záměry dětí a mládeže.</p>
<p>Princip dlouhodobosti</p>	<p>Výchova a vzdělávání dětí a mládeže k dobrovolnictví může být realizována prostřednictvím různých typů aktivit, ale mělo by poskytovat prostor pro přechod od krátkodobých aktivit k dlouhodobějším a systematictějšími dobrovolnickým službám.</p>
<p>Stoupající nároky</p>	<p>Zapojení do dobrovolnictví poskytuje mladým lidem příležitost k neustálému růstu a pokroku. Při realizaci vzdělávání a školení pro dobrovolnictví se tím vytváří prostor pro postupné zvyšování nároků v oblasti realizace dobrovolnických aktivit s cílem rozvíjet širší spektrum znalostí, dovedností a postojů dětí a mládeže.</p>
<p>Inspirace příklady dobré praxe</p>	<p>Pro dobré fungování a podporu dobrovolnictví v systému formálního a neformálního vzdělávání je nezbytné, aby existovalo prostředí, které umožní sdílení široké škály dobrých a úspěšných příkladů dobrovolnických projektů a aktivit.</p>
<p>Cílená motivace</p>	<p>Děti a mladí lidé mohou ztrácet motivaci, a proto je vhodné je pravidelně povzbuzovat, být s nimi více v kontaktu, ale také jim nabízet neformální i formální uznání přínosů jejich dobrovolnické aktivity, potvrzení, certifikáty nebo doporučení pro zaměstnání.</p>

Service-Learning od A do Z - koncept a model

Doba trvání: 25 minut

Popis:

Tato část představí účastníkům model Service-Learning (SL), zdůrazní jeho klíčové složky a výhody SL pro děti/mládež. Prostřednictvím krátké prezentace a krátkého filmu získají účastníci jasné pochopení struktury, účelu a vzdělávacího dopadu SL.

Postup krok za krokem:

1. Úvod do SL (5 minut)

- Začněte stručným přehledem SL jako vzdělávací metody, která kombinuje smysluplnou komunitní službu s reflexivními učebními zkušenostmi.
- Zdůrazněte hlavní složky:
  - **Služební aktivita** – praktický projekt nebo aktivita.
  - **Proces učení** – integrace výuky ve třídě s aplikací v reálném světě.
  - **Reflexe** – kritický proces porozumění zkušenostem a aplikace naučených lekcí.
  - **Vedení mládeže** – podpora iniciativy a odpovědnosti dětí/mládeže.
- Vyzdvihněte důležitou roli tutora nebo mentora, který vede a podporuje děti/mládež během každé fáze.

2. Prezentace s diagramy (10 minut)

- Pomocí připravené prezentace proveďte účastníky modelem SL, diskutujte o každé složce podrobněji.
- Vysvětlete, jak se SL liší od tradičního dobrovolnictví, s důrazem na jeho strukturované vzdělávací výstupy a reflexivní proces.
- Uveďte, že prezentace je flexibilní; podle času nemusí být ukázány všechny snímky, což umožňuje stručný přehled.

3. Promítání filmu a komentář (5-10 minut)

- Vyberte krátký film, který nejlépe odpovídá potřebám publika:
  - Možnost 1: „Project Water – Stay Healthy“
(https://www.youtube.com/watch?v=m3SVINC_Uwc&feature=youtu.be) (10 minut) – Ukazuje celý proces SL.
  - Možnost 2: „SL in Slovakia“
(<https://www.youtube.com/watch?v=mSl0fmiGC1o&feature=youtu.be>) (5:08 minut) – Zdůrazňuje tři příklady SL projektů.
  - Možnost 3: „SL: Real Life Applications for Learning“
(<https://www.youtube.com/watch?v=7t30ZMX8uGw>) (5:30 minut) – Ukazuje SL v praxi v americké škole, ale vynechává „identifikaci místních potřeb“ a „vedení mládeže.“
- Pokud je tento film vybrán, ujistěte se, že tyto aspekty po promítání zmíníte.
- Po filmu poskytněte krátký komentář, abyste zdůraznili klíčové složky SL viditelné ve videu.

4. Diskuse a otázky (5 minut)

- Zapojte účastníky otázkou: „Jaký je SL?“
- Běžné odpovědi mohou zahrnovat: je to jako dobrovolnictví, vzdělávací aktivita nebo stáž.

- Použijte jejich odpovědi jako most k objasnění toho, jak SL jedinečně kombinuje službu a strukturované učení, čímž je připravíte na další aktivitu.

Další videa k vysvětlení:

- Fáze Service-Learning (<https://www.youtube.com/watch?v=kFd-yiAfrmE>)
- Service-Learning – definice (<https://www.youtube.com/watch?v=L9AXsV3eull>)
- Dopad na komunity, transformace dětí/mládeže (https://www.youtube.com/watch?v=TzLlaypl5_I)

Potřebné materiály:

- Počítač a projektor
- Prezentace SL
- Vybraný film a přístup k videím

Na konci prezentace by účastníci měli mít základní pochopení SL, jeho složek a vzdělávací hodnoty, kterou přináší dětem/mládeži.

Rozdíly mezi koncepty

Doba trvání: 20 minut

Popis aktivity:

Účastníci jsou rozděleni do tří týmů, z nichž každý má za úkol analyzovat jeden koncept: Stáž, Dobrovolnictví nebo Vzdělávací aktivity. Prvních 10 minut každý tým diskutuje o přiděleném konceptu a zapisuje jeho hlavní charakteristiky na sdílený flipchart (rozdělený na tři sekce, jedna pro každý koncept). Zaměřují se na definování konceptu a pochopení toho, jak se liší od ostatních na základě svých předchozích znalostí a zkušeností.

Po 10 minutách se všechny týmy sejdou na plenárním zasedání, kde porovnají své zjištění. Facilitátor vede diskusi, pomáhá identifikovat společné znaky a klíčové rozdíly mezi koncepty, objasňuje případné nejasnosti a v případě potřeby poskytuje příklady. V závěrečné části facilitátor představí Service-Learning jako čtvrtý koncept, odkazující na teoretické informace diskutované dříve. Účastníci jsou poté požádáni, aby zvážili, jak se Service-Learning srovnává s ostatními třemi koncepty, a rozpoznali jeho jedinečné rysy.

Pokyny pro facilitátora:

1. Rozdělte skupinu do tří týmů a každému týmu přiřadte jeden koncept: Stáž, Dobrovolnictví nebo Vzdělávací aktivity.
2. Dejte každému týmu flipchart nebo sekci na sdíleném flipchartu, aby si mohli zapsat hlavní charakteristiky svého konceptu.
3. Umožněte týmům 10 minut na diskusi a vytvoření seznamu.
4. Skupinu znovu spojte a požádejte každý tým, aby prezentoval svá zjištění.
5. Veďte plenární diskusi, zdůrazněte klíčové poznatky a pomozte objasnit případné nejasnosti.
6. Představte Service-Learning jako čtvrtý koncept a vyzvěte účastníky, aby jej porovnali s ostatními koncepty, a pomozte jim identifikovat jedinečné aspekty.

Potřebné materiály:

- Flipcharty nebo velký sdílený flipchart (rozdělený na sekce)

- Fixy
- Volitelné: barevné papíry, vizuální pomůcky nebo videa pro lepší zapamatování

Kroky v projektu Community Service-Learning

Doba trvání: 20 minut

Popis:

Tato aktivita představí účastníkům klíčové fáze projektu community service-learning (SL). Je navržena tak, aby pomohla účastníkům porozumět procesu plánování, realizace a hodnocení projektu. Diskutované kroky poskytnou jasný přehled o tom, jak efektivně strukturovat iniciativu service-learning pomocí praktických příkladů.

Prezentace bude zahrnovat následující kroky:

1. Identifikace problému
2. Upřesnění cíle
3. Plánování
4. Realizace
5. Hodnocení
6. Oslava

Pokyny:

1. Začněte přezkoumáním předchozí aktivity a odkazujte se na flipchart, kde účastníci dříve identifikovali fáze komunitního projektu.
2. Zeptejte se skupiny: „Jaké kroky v projektu jsme identifikovali?“ a odkazujte se na flipchart pro odpovědi. Shrnout fáze, které zmínili.
3. Následně představte šest kroků v projektu service-learning. Napište je na flipchart a vysvětlete každou fázi.
4. Pro každý krok poskytněte krátký popis a uveďte příklady z předchozího projektu (např. příklad stavby domu pro trpaslíky). Vysvětlete, jak každý krok funguje v praxi:
  - Identifikace problému: Definujte problém, který projekt chce řešit. Tento krok vychází z analýzy komunity a vstupů od členů komunity.
  - Upřesnění cíle: Rozhodněte se o konkrétním cíli nebo řešení, které skupina bude sledovat pro řešení identifikovaného problému.
  - Plánování: Rozpracujte konkrétní kroky a aktivity pro dosažení cíle projektu, včetně detailů, jako jsou materiály, časový harmonogram a odpovědnosti.
  - Realizace: Uveďte plán do akce realizací naplánovaných aktivit.
  - Hodnocení: Reflektujte výsledky projektu a zhodnoťte, zda byl cíl splněn.
  - Oslava: Oslavte úspěch projektu a tvrdou práci skupiny v komunitě.
5. Věnujte čas otázkám a diskusi. Ujistěte se, že jste vyjasnili jakékoliv pochybnosti, a povzbuzujte účastníky, aby se podělili o své myšlenky.

Potřebné materiály:

- Flipchart z předchozí aktivity
- Fixy
- Handouty s informacemi o krocích v projektu community service-learning
- Počítač a projektor pro jakékoliv snímky nebo další materiály

Příprava na implementaci Service-Learning (S-L)

Doba trvání: 60 minut

Popis:

Tato interaktivní aktivita provede účastníky sérií reflexních a spolupracujících cvičení, která objasní postoje, výzvy a strategie související s implementací Service-Learning (SL) v jejich vzdělávacím prostředí. Tato aktivita pomůže účastníkům definovat jejich názory a potenciální přístupy k podpoře SL ve svých školách nebo organizacích. Je určena pro 15 učitelů nebo pracovníků s mládeží, kteří pracují jak individuálně, tak v malých skupinách.

Část 1: Sebereflexe postojů ke Service-Learning (10 minut)

Pokyny:

1. Začněte individuální reflexí. Každý účastník vezme list papíru a po dobu 5 minut se zamýšlí nad svým osobním postojem k SL, a to zodpovězením otázky:
  - „Jaký je můj postoj k dobrovolnictví a Service-Learning?“
2. Po individuální reflexi požádejte účastníky, aby vytvořili dvojice a krátce diskutovali své názory na SL se svým partnerem po dobu 5 minut.

Otázky pro reflexi pro část 1:

- „Jaké jsou klíčové důvody vašeho podpory nebo výhrad k SL?“
- „Jak váš osobní názor ovlivňuje vaši ochotu zapojit se do SL na vaší škole?“

Část 2: Analýza podpory ve školním prostředí (20 minut)

Pokyny:

1. Účastníci si vytvoří skupiny po 3 a dostanou velké listy papíru.
2. Každá skupina diskutuje a odpovídá na následující otázky, odpovědi zapisují na své listy:
  - „Jaký je postoj vedení školy k SL a dobrovolnictví dětí/mládeže?“
  - „Jak se ostatní učitelé, poradci a zaměstnanci staví k SL a dobrovolnictví dětí/mládeže?“
  - „Jak byste mohli motivovat vedení školy, učitele a zaměstnance k podpoře SL?“
3. Skupiny pak stručně představí svá zjištění celé skupině (2-3 minuty na skupinu).

Otázky pro reflexi pro část 2:

- „Jaké běžné výzvy byly identifikovány při motivaci kolegů a administrativy?“
- „Jaké strategie pro získání podpory se jeví jako nejúčinnější?“

Část 3: Identifikace zkušeností a motivačních faktorů (15 minut)

Pokyny:

1. Každá skupina dostane tři otázky k diskusi v rotaci:
  - „Jaké zkušenosti má škola/organizace a její děti/mládež s dobrovolnictvím?“
  - „Jak můžete motivovat děti/mládež k zapojení do dobrovolnických a SL aktivit?“
  - „Jakou zpětnou vazbu mají rodiče ohledně dobrovolnictví dětí/mládeže?“

2. Skupiny otázky rotují každých 5 minut, takže každou krátce diskutují. Klíčové body píší na samolepící lístky, které jsou pak připevněny na stěnu, aby je mohli všichni vidět.

Otázky pro reflexi pro část 3:

- „Jaké faktory nejpravděpodobněji motivují děti/mládež k dobrovolnictví?“
- „Jak můžeme řešit obavy rodičů týkající se SL?“

Část 4: Zkoumání potřeb a příležitostí (15 minut)

Pokyny:

1. Účastníci se shromáždí ve skupinách po 4. Každá skupina diskutuje a zapisuje odpovědi na tyto dvě otázky na flipchartový papír:

- „Jaké jsou potřeby vaší školy/organizace a které potřeby by mohly být naplněny prostřednictvím SL?“
- „Jaké jsou potřeby vašich dětí/mládeže, které by SL strategie mohla nebo měla řešit?“

2. Skupiny pak sdílejí své seznamy se všemi ostatními ve formátu „gallery walk“, čímž dávají prostor pro zpětnou vazbu a návrhy od ostatních skupin.

Otázky pro reflexi pro část 4:

- „Jak může SL pomoci naplnit potřeby školy i jejích dětí/mládeže?“
- „Jaké další zdroje nebo podporu byste potřebovali k řešení těchto potřeb?“

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy
- Samolepící lístky
- Pera a papír

Na konci této aktivity by účastníci měli mít vyjasněné své vlastní postoje, prozkoumali postoje ve své škole a brainstormovali způsoby, jak podpořit kulturu Service-Learning, která splňuje potřeby školy, zaměstnanců i dětí/mládeže.

„Marketingová strategie“ pro zainteresované strany

Doba trvání: 20 minut

Popis:

Znalost přínosů zapojení do Service-Learning a schopnost tyto přínosy prezentovat ostatním je jedním z úkolů, který čeká na učitele nebo pracovníky s mládeží ihned po dokončení jejich vzdělávání. Tato aktivita pomůže účastníkům uvědomit si možné přínosy, které Service-Learning přináší různým cílovým kategoriím. Účastníci vzdělávání tak budou mít připravenou tzv. „marketingovou strategii“ pro všechny zúčastněné, takže budou lépe schopni „prodat“ myšlenku – proč začít se Service-Learning. V této aktivitě účastníci pracují samostatně.

Postup krok za krokem pro školitele:

1. Školitel připraví flipchart, na který napíše otázku: Jaký bude přínos zapojení do Service-Learning pro...
  - žáky/děti/mládež
  - komunitu
  - školu
  - učitele
2. Poté školitel rozdá každému účastníkovi post-it lístky (je dobré, pokud dá každému více kusů, například 8-10). Na každý post-it účastník napíše pouze 1 přínos účasti v Service-Learning pro všechny cílové skupiny (děti/mládež, komunitu, školu a učitele). Školitel povzbuzuje účastníky, aby napsali co nejvíce různých přínosů. Tato část aktivity trvá asi 10-12 minut.
3. Poté školitel vyzve každého účastníka, aby nalepil lístečky s přínosy ke každé z cílových skupin. Je dobré, pokud účastníci přicházejí jeden po druhém a mají příležitost ostatním říci o přínosech, které vnímají.
Poznámka: Pokud se některé přínosy opakují, je to v pořádku, lístky lepíme k sobě.
4. Školitel shrne hlavní přínosy na flipchartu. Následně uzavře aktivitu, ve které účastníci vytvoří malou „marketingovou strategii“, která jim pomůže komunikovat přínosy Service-Learning po návratu ze školení.

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy nebo pera
- Samolepící lístky

Překonávání bariér při implementaci Service-Learning

Doba trvání: 45 minut

Popis:

Toto cvičení pomáhá účastníkům identifikovat a řešit bariéry, kterým čelí při implementaci service-learning (SL) ve svých institucích. Účastníci reflektují individuálně, kategorizují běžné překážky a poté spolupracují na hledání praktických řešení, jak tyto překážky překonat.

Postup krok za krokem pro školitele:

1. Individuální práce (10 minut):

- "Vezměte si pár minut na zamyšlení nad svými zkušenostmi a výzvami. Rád bych, aby každý z vás odpověděl na tuto otázku: 'Čeho se obáváte?' Zamyslete se nad bariérami nebo problémy ve vaší instituci, které by mohly ztížit implementaci service-learning. Zapište si všechny překážky nebo obavy, které identifikujete."

2. Skupinová práce – Kategorizace překážek (10 minut):

- "Nyní vytvořte malé skupiny a organizujte překážky, které jste napsali, do kategorií. Tyto kategorie mohou zahrnovat:

- Děti/mládež
- Instituce vyššího vzdělávání (HEI)
- Komunita
- Učitelé"

- "Pracujte společně na seskupení vašich bariér a diskutujte o tom, jak by každá z nich mohla ovlivnit implementaci service-learning."

3. Skupinová práce – Hledání řešení (25 minut):

- "Nyní se vraťte k seznamu překážek, které jste vytvořili. Jako skupina brainstormujte potenciální řešení, jak tyto překážky překonat. Zamyslete se nad kroky, které byste museli podniknout, koho byste měli oslovit ve své instituci, jak byste mohli zapojit kolegy a jaké zdroje (čas, lidi, finance, materiály) budete potřebovat k implementaci SL. Také se zamyslete nad tím, kdo ve vaší instituci vám může s těmito řešeními pomoci."

- "Jakmile vyvinete svá řešení, sdílejte je s širší skupinou. Ne každý musí prezentovat, ale alespoň 3-4 skupiny by měly sdílet své seznamy bariér a řešení."

4. Otázky pro reflexi:

- "Jaké byly některé z nejčastějších bariér, které jste identifikovali?"
- "Která řešení si myslíte, že budou nejpraktičtější pro implementaci ve vaší instituci?"
- "Jak můžete začít aplikovat tato řešení a koho byste měli oslovit jako první?"

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír a fixy
- Samolepící lístečky pro individuální práci a kategorizaci překážek

Vzdělávací nebo servisní cíle?

Doba trvání: 40 minut

Popis:

Tato aktivita přímo pomáhá účastníkům pochopit důležitost jasně definovaných vzdělávacích a servisních cílů v projektech Service-Learning. Účastníci se naučí rozlišovat mezi cíli vzdělávání a cíli služby a naučí se vnímat jejich propojení s projektem a jeho hlavními aktivitami. Aktivita propojuje týmovou skupinovou práci s nezávislou prací, kdy účastníci přemýšlejí přímo o vzdělávacích cílech a cílech a úkolech služby s ohledem na podmínky, které mají ve své organizaci nebo škole.

Postup krok za krokem pro školitele:

1. Na základě své PowerPointové prezentace školitel zdůrazní důležitost dobře nastavených vzdělávacích cílů a cílených služeb a poukáže na následující charakteristiky:

	Cíle služby	Vzdělávací cíle
Zaměřují se na	Problémy/potřeby komunity	Učení žáků
Skládají se z	Změna chování lidí, politik, služeb	Rozvoj znalostí, dovedností, hodnot, kompetencí
Kritéria	S – specific (specifická) M - measurable (měřitelná) A – achievable (dosažitelná) R – realistic (realistická) T - time specific (časově specifická) analýza	S M A R T analýza
Příklady	Zlepšit dostupnost volnočasových aktivit pro děti ve venkovských oblastech.	Shromáždit, popsat a navrhnout nové aktivity pro děti v místní komunitě.

2. Smíšené příklady cílů:

Lektor umístí smíšené příklady 8 vzdělávacích cílů a 12 cílů služby na lavici a dá skupině 5 minut na to, aby seřadili, které jsou vzdělávací cíle a které jsou cíle služby. Poté je společně zkontrolují. Lektor spolu se skupinou ústně doplní zbývající 4 cíle služby různými možnými vzdělávacími cíli.

3. Samostatná práce účastníků:

Lektor každému účastníkovi rozdá prázdný list papíru. Úkolem účastníků bude individuálně odpovědět na následující otázky:

- Určete 1 vzdělávací cíl, na kterém byste chtěli pracovat s dětmi/mládeží,
- Určete 1 vzdělávací cíl a 1 cíl služby pro zvolený cíl,
- Uveďte, jak jsou vzdělávací cíle a cíle služby propojeny,
- Uveďte, jakou změnu chceme s projektem dosáhnout.

Lektor dá na toto cvičení účastníkům 15 minut.

4. Sdílení výstupů a záznam na flipchart:

Zatímco účastníci pracují na svém úkolu, lektor připraví flipchart, který rozdělí na 4 sloupce tak, aby odpovídal čtyřem otázkám (sloupce a)-d)). Na závěr lektor dá prostor k tomu, aby účastníci sdíleli, co napsali, a zapíše to do jednotlivých sloupců na flipchart.

Potřebné materiály:

- Flipchart
- Fixy/pery
- Papír
- Handout: Vzdělávací a servisní cíle

Vzdělávací cíle	Cíle služby
- aplikovat znalosti tematického celku Ochrana přírody z vyučovacího předmětu biologie	- vyplnit volný čas seniorů setkáními a aktivitami s žáky/studenty,
- student umí popsat chráněné území	- pomoci překonat pocit sociální izolace seniorů,
- rozšířit znalosti o hnízdech chráněných druhů ptáků	- podpořit úsilí seniorů o udržení kontaktů s ostatními lidmi,
- rozvíjet manuální dovednosti při výstavbě území určeného pro hnízdění chráněného ledňáčka říčního	- podpořit potřebu seniorů povídat si, vzpomínat, hrát společenské a karetní hry,
- rozvíjet organizační, komunikační dovednosti a kooperativní vedení studentů během realizace projektu	- zlepšit pozitivní vztahy mezi seniory a mladými lidmi.
- podpořit kreativitu studentů	- vzájemné propojení generací
- student umí naplánovat aktivity,	- zlepšit kvalitu a kulturní úroveň veřejných prostor ve vesnici,
- student umí digitálně dokumentovat probíhající aktivity,	- zlepšit podmínky pro aktivní pobyt a relaxaci dětí a mládeže,
	- vytvořit kognitivní, zážitkové, kreativní eko aktivity a hry pro školy a veřejnost
	- zajistit organizaci stánovišť určených pro děti mateřských a základních škol
	- zlepšit zdraví pobyt v přírodním prostředí,
	- zvýšit zájem veřejnosti o méně navštěvovaná místa ve městě

Stanovení cílů učení a služby

Doba trvání: 90 minut

Popis:

Tato aktivita se zaměřuje na pomoc účastníkům pochopit důležitost stanovení jasných cílů učení a služby v rámci projektů Service-learning. Cvičení se skládá ze tří částí: nejprve účastníci rozliší cíle učení (LO) a cíle

služby (SO); poté se seznámí s klíčovými charakteristikami obou typů cílů; a nakonec budou pracovat ve skupinách, aby vytvořili seznam cílů učení pro mládež a propojili je s potřebami komunity. Na konci aktivity budou účastníci lépe rozumět tomu, jak vyvážit cíle učení a služby a jejich vzájemné propojení.

Instrukce:

1. Úvod (10 minut):

Začněte vysvětlením důležitosti stanovení jasných cílů učení a služby v rámci Service-Learning. Diskutujte o rozdílech v důrazu mezi cíli učení a cíli služby na základě modelu R. Sigomona (1994).

s-l	Cíle služby a učení jsou od sebe oddělené a mají jen malou vzájemnou souvislost.
S - l	Cíle služby jsou prioritou a cíle učení jsou sekundární.
s - L	Cíle učení jsou prioritou a cíle služby jsou sekundární.
S - L	Cíle služby a učení jsou úzce propojené a mají stejný význam a kvalitu. Navzájem se posilují.

2. Třídění cílů (25 minut):

Rozdejte každému účastníkovi pracovní list obsahující smíšené výrokové cíle (některé cíle učení, některé cíle služby). Příklady mohou zahrnovat:

- LO: Navrhnout a implementovat výzkum evaluace.
- SO: Zlepšit kvalitu sociálních služeb pro seniory ve venkovských oblastech.

Nechte účastníky pár minut na to, aby výroky roztřídili na cíle učení a cíle služby. Poté každý účastník sdílí své odpovědi a diskutuje o tom, zda je výrok cílem učení, nebo služby.

3. Prezentace školitele (20 minut):

Vyberte jeden cíl učení (LO) a jeden cíl služby (SO) z předchozího cvičení. Prezentujte rozdíly mezi oběma a zdůrazněte:

- Hlavní zaměření LO (kompetence: znalosti, dovednosti, hodnoty)
- Hlavní zaměření SO (konkrétní, dosažitelné, měřitelné)
- Vzájemnou propojenost a vztah mezi LO a SO

4. Skupinová práce (30 minut):

Rozdělte účastníky do čtyř skupin, přičemž kombinujte ty z formálního a neformálního vzdělávacího sektoru. Zadejte následující úkoly:

- Úkol 1: Každá skupina by měla vytvořit seznam cílů učení pro mládež z pohledu formálního i neformálního vzdělávání.

- Úkol 2: Propojit své cíle učení s problémy, potřebami nebo příležitostmi komunity identifikovanými ve Cvičení 5.2 z Jednotky 5.

Po skupinové práci každá skupina představí své závěry.

5. Závěr a reflexe (10 minut):

Uzavřete zdůrazněním důležitosti vyvážení cílů učení a služby v projektech Service-learning. Nechte účastníky zamyslet se nad tím, jak by měly být tyto cíle propojené, a umožněte jim rozhodnout o nevhodnějším vyvážení pro jejich budoucí projekty.

Potřebné materiály:

- Pracovní list s výrokovými cíli (učení a služba) pro každého účastníka

Příklady:

Cíle učení (LO):

LO 1: Účastníci budou schopni navrhnout a implementovat evaluační plán pro posouzení efektivity projektu komunitní služby.

LO 2: Účastníci si rozvinou dovednosti týmové práce a spolupráce prostřednictvím práce v různorodých skupinách na řešení problémů komunity.

LO 3: Účastníci zlepší své schopnosti kritického myšlení analýzou potřeb a výzev komunity prostřednictvím sběru dat a reflexe.

LO 4: Účastníci zdokonalí své komunikační dovednosti prezentací výsledků projektů komunitním partnerům a členům skupiny.

Cíle služby (SO):

SO 1: Zlepšit přístup k vzdělávacím zdrojům pro znevýhodněné děti ve venkovských oblastech zřízením mobilní knihovny.

SO 2: Zvýšit povědomí o ochraně životního prostředí v místní komunitě prostřednictvím organizace série workshopů na téma snižování odpadu a recyklace.

SO 3: Poskytnout zdravotní podporu starší populaci v komunitě nabídkou bezplatných lékařských prohlídek a zdravotní osvěty.

SO 4: Řešit potravinovou nejistotu v místní čtvrti založením komunitní zahrady a programu distribuce potravin.

- Flipchartový papír

- Fixy

Stanovení cílů v Service-Learning

Popis:

Před touto aktivitou je vhodné zařadit sezení o formulaci cílů v rámci Service-Learning a projektů, například s využitím metody SMART. Aktivita slouží k upevnění teoretických základů, procvičení formulace cílů služby a učení v praxi a zejména k uvědomění si, jak lze Service-Learning propojit s konkrétními předměty ve školních osnovách.

Materiál:

- Karty s popisem problémů/potřeb (připravené podle počtu účastníků, přičemž 2 karty popisují stejný problém/potřebu)
- Karty s názvy předmětů (např. matematika, jazyk, biologie, výtvarné umění atd.)
- 2 barevné papíry na každého účastníka
- Tištěné nebo digitální přehledy osnov různých předmětů (pro inspiraci)
- Flipchartový papír (volitelně)
- Lepicí papírky nebo páska

Doba trvání: 60 minut

- úvod a instrukce
- 8 minut na individuální práci (psaní cílů služby a vzdělávacích cílů)
- 10 minut na práci ve dvojicích (psaní nových cílů služby a vzdělávacích cílů ve dvojicích)
- 10–15 minut na skupinovou práci (psaní nových cílů služby a vzdělávacích cílů ve skupinách po čtyřech)
- 20–30 minut na prezentaci a vytvoření „zdi cílů“

Připravte karty s popisem problémů/potřeb a karty s názvy předmětů pro každého účastníka. Každý účastník obdrží jednu kartu popisující problém nebo potřebu komunity a jednu kartu s názvem předmětu. Účastníci budou pracovat nejprve individuálně, poté ve dvojicích a nakonec ve skupinách po čtyřech. Své návrhy budou prezentovat až v závěrečné části.

Instrukce:

1. Připravte karty s popisem problémů/potřeb a karty s názvy předmětů, přičemž každá potřeba/problém bude mít dvě totožné kopie.
2. Rozdejte každému účastníkovi jednu kartu s popisem problému/potřeby a jednu kartu s názvem předmětu.
3. Dejte každému účastníkovi dva barevné papíry. Na první papír napište cíl služby na základě karty s problémem/potřebou, kterou si vytáhli. Všichni účastníci píšou cíle služby na papír stejné barvy.
4. Na druhý barevný papír napište vzdělávací cíl, který je propojen s kartou předmětu a má jasnou souvislost s cílem služby. Pro inspiraci mějte k dispozici tištěné nebo digitální osnovy předmětů.
5. Dejte účastníkům 8 minut na individuální práci.
6. Spárujte účastníky s těmi, kteří mají stejný popis problému/potřeby. Ve dvojicích by měli napsat alespoň jeden nový cíl služby a jeden vzdělávací cíl pro každý předmět. Na tento úkol mají 10 minut.
7. Po práci ve dvojicích rozdělte účastníky do skupin po čtyřech. Ve skupinách vytvoří jeden nový cíl služby (pro jeden ze svých problémů/potřeb) a jeden vzdělávací cíl pro každý předmět. Tento úkol by měl trvat 10–15 minut.
8. Po dokončení skupinové práce vytvořte „zeď cílů“ tak, že nejprve zapíšete problémy/potřeby na zeď nebo flipchart. Poté účastníci připevní své navrhované cíle služby na zeď a představí odpovídající vzdělávací cíle pro každý předmět, které umístí do samostatného sloupce.
9. Při prezentaci každého cíle by měl facilitátor zhodnotit jejich formulaci, aby byly jasné a správné.

Poznámka: Pravou stranu zdi cílů lze ponechat volnou pro přidání dalších aktivit v budoucích sezeních a také pro návrhy na hodnocení projektů Service-Learning, zejména ve vztahu ke konkrétním předmětům.

Identifikace příčin a důsledků problému

Doba trvání: 60 minut

Fáze 1: 20 minut

Fáze 2: 20 minut

Fáze 3: 20 minut

Popis: Aktivita pomůže pochopit logiku: potřeba – problém – příčina – důsledky – řešení. Pomáhá účastníkům rozvíjet analytické myšlení a proniknout do skutečných příčin společenských problémů, aby je lépe pochopili a mohli nabídnout smysluplnou a účinnou službu. Aktivita má tři fáze: 1. Definování stromu problému, 2. Definování cílů, 3. Definování dopadů. Tato aktivita může být snadno využita při přípravě a realizaci projektu Service-Learning s dětmi/mládeží.

Fáze 1: Strom problému

Instrukce:

Jakmile je centrální problém identifikován a shrnut do stručného výrokového problému, je čas přejít k identifikaci jeho příčin a důsledků. K tomu je užitečným nástrojem strom problému. Identifikace příčin a důsledků pomůže účastníkům a později v praxi dětem/mládeži snadno stanovit cíle a požadované výsledky během fáze navrhování projektu.

Strom je zobrazením vybraného problému, jeho příčin a důsledků. Na kmen stromu účastníci napíší výrokový problém z předchozího sezení – „srdce“ problému, který chtějí řešit prostřednictvím projektu komunitní služby a učení.

Vyzývejte účastníky, aby se zamysleli nad mnoha kořenovými příčinami, které přispívají k tomuto centrálnímu problému: co tento problém způsobuje? Odkud pochází? Jaké faktory umožňují jeho pokračování? Tyto příčiny by měli napsat mezi kořeny stromu.

Dále je požádejte, aby reflektovali důsledky centrálního problému: k čemu tento problém vede? Jaké další problémy nebo jevy vytváří, pokud zůstane nevyřešený? Tyto důsledky by měli napsat mezi listy stromu.

Facilitátor by měl procházet mezi skupinami a zajišťovat, že účastníci aktivitě rozumí. Po 15 minutách práce požádejte skupiny, aby svou pozornost obrátily k vám, a vysvětlíte další krok (v této fázi není třeba, aby sdíleli své výsledky s ostatními).

Materiály:

Problem Tree pracovní list - doporučuje se strom nakreslit na flipchart před sezením

fixy

flipchartový papír

Fáze 2: Ujasnění cíle projektu

Instrukce:

Vysvětlete, že další krok v procesu návrhu projektu zahrnuje přechod od problémů k řešením – tedy vytvoření plánu projektu. To začíná „otočením“ výrokového problému ze cvičení se stromem problému do výrokového cíle, který bude projekt řídit.

Zeptejte se účastníků, zda dokážou identifikovat charakteristiky dobře formulovaného výrokového cíle, a zdůrazněte následující:

- Otočí problém – představuje cíl jako odstranění nebo snížení daného problému.
- Nepředpokládá jedno určité řešení nebo cestu k dosažení tohoto cíle.
- Zaměřuje se na jeden hlavní cíl a neodchyluje se.
- Poskytuje jednovětné shrnutí toho, co chce projekt dosáhnout.

Na základě těchto příkladů a charakteristik požádejte každou skupinu, aby svůj výrokový problém přeměnila na výrokový cíl. Facilitátor by měl poslouchat, jak skupiny diskutují, a v případě potřeby je vést, ale neměl by proces dominovat. Tento proces by měl trvat jen pár minut. Jakmile každá skupina napíše výrokový cíl, můžete přejít k dalšímu kroku (v této fázi není třeba sdílet cíle s celou skupinou).

Materiály:

- Flipcharty
- fixy
- příklady výrokového problému – výrokového cíle
- pracovní list pro ujasnění cíle projektu

Pracovní list – rozdíl mezi výrokovým problémem a účelem projektu

Výrokový problém	Účel projektu / Smysl projektu
PŘÍKLAD: V OKOLÍ, KDE SE SCHÁZÍ NÁŠ KLUB SUPERDOBROVOLNÍKŮ, JE NA ULICÍCH HODNĚ ODPADKŮ.	PŘÍKLAD: OKOLÍ, KDE SE SCHÁZÍ NÁŠ KLUB SUPERDOBROVOLNÍKŮ, MÁ ČISTÉ ULICE.
POTULNÍ PSI OHROŽUJÍ BEZPEČNOST DĚTÍ PŘI CESTĚ DOMŮ A DO ŠKOLY.	DĚTI SE BEZPEČNĚ POHYBUJÍ PO OKOLÍ Z DOMOVA DO ŠKOLY, ZATÍMCO O TOULAVÉ PSY JE LIDSKY POSTARÁNO.

Fáze 3: Cíle a očekávaný dopad

Popis: Jakmile je centrální výrokový cíl identifikován, je čas určit hlavní kroky, které účastníci podniknou k jeho dosažení. Tyto kroky tvoří cíle projektu. Jednoduchým a užitečným nástrojem pro identifikaci cílů je Strom řešení.

Instrukce:

Požádejte každou skupinu, aby si připomněla své dokončené cvičení se Stromem problému. Poté každé skupině dejte flipchartový papír, fixy a kopii pracovního listu Strom řešení. Tento strom je pozitivní verzí Stromu problému a slouží jako reprezentace zvoleného cíle, kroků potřebných k jeho dosažení (cílů) a očekávaného dopadu (výsledků).

Na kmene stromu mají účastníci napsat svůj výrokový cíl. Poté je vyzvěte, aby se ve skupinách na pár minut zamysleli nad kořenovými příčinami, které napsali do svého Stromu problému. Které z těchto příčin by mohli řešit konkrétními kroky, aby pomohli dosáhnout svého cíle? Podobně jako převáděli výrokový problém na pozitivní výrokový cíl, vyzvěte je, aby přeměnili kořenové příčiny na popis cílů projektu. Požádejte každou skupinu, aby se soustředila pouze na tři cíle, aby velikost projektu zůstala zvládnutelná.

Jakmile si skupiny vyberou tři kořenové příčiny, na které se chtějí zaměřit jako na cíle projektu, požádejte je, aby tyto cíle formulovaly jako konkrétní a omezené věty podle metodiky SMART:

- Specific (Specifické): Co? Kdy? Kde? Pro koho?
- Measurable (Měřitelné): Jaké výsledky dosáhnu? Kolik lidí bude ovlivněno?
- Achievable (Dosažitelné): Má klub potřebné zdroje k dosažení tohoto cíle?
- Realistic (Realistické): Je časový rámec realistický? Jsou potřebné zdroje dosažitelné?
- Time-bound (Časově ohraničené): V jakém časovém období se to uskuteční? Má to určené datum ukončení?

Dohlížejte na postup skupin a pomáhejte jim, pokud narazí na překážky. Připomínejte jim také, kolik času zbývá.

Jakmile skupiny napíší své cíle, požádejte je, aby se zaměřily na očekávané efekty a dopady, které bude mít jejich projekt, pokud bude cíl splněn. Tyto efekty by měly být napsány mezi listy Stromu řešení. Nemusí být formulovány zvláštním způsobem, ale měly by sloužit jako odhad, který účastníkům pomůže předvídat konečný výsledek projektu v případě úspěchu.

Po dokončení práce pozvěte skupiny zpět do velké skupiny, kde každá skupina deleguje jednoho člena, aby představil svůj Strom řešení, a dostane zpětnou vazbu.

Materiály:

- pracovní list Strom řešení
- flipcharty
- fixy

Aktivita nebo problém komunity

Doba trvání: 15 minut

Popis:

Mapování potřeb komunity je klíčovou součástí každého projektu Service-Learning. Potřeba má vždy přednost před nápadem, což je jedna z klíčových charakteristik. Nenaplněnou potřebu lze přeformulovat na cíl služby, nikoli však na aktivitu.

Tato aktivita je jednoduchá a nevyžaduje mnoho času. Účastníci by měli pochopit rozdíly mezi situací, kdy jde o předem zmapovanou potřebu, a kdy jde o aktivitu.

Instrukce:

Lektor předem připraví tištěný pracovní list, na kterém jsou příklady aktivit nebo potřeb. Každému účastníkovi rozdá jeden pracovní list a poskytne přibližně 5 minut na jeho vyplnění. Poté lektor společně s účastníky projde správné odpovědi a jejich zdůvodnění.

Následně účastníci musí doplnit ještě jednu aktivitu a jednu potřebu komunity.

Potřebné materiály:

– pracovní list: aktivita nebo problém/potřeba komunity

příklady	aktivita	potřeba nebo problém
1. Veřejná kampaň nebo propagace dobrovolnictví mládeže.		
2. Nízká kvalita sociálních služeb pro seniory ve venkovských oblastech.		
3. Nedostatečné povědomí místních obyvatel o škodlivosti nelegálních skládek.		
4. Doučování dětí na základní škole v dosahování gramotnosti.		
5. Nedostatečné kompetence v oblasti aktivní účasti na místní komunitě.		
6. Workshopy pro děti o cílech globální udržitelnosti.		
7. Rekonstrukce veřejné budovy za účelem pořádání kulturních akcí pro mládež.		
8. Vysoká míra nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením.		

Mapování komunity a identifikace problémů v komunitě

Doba trvání: 2 hodiny

1. Co je to mapa komunity? (15 minut)
2. Mapa komunity v terénu (45 minut)
3. Kreslení mapy komunity (30 minut)
4. Prezentace map komunity (30 minut)

Popis:

Tato aktivita má za cíl seznámit účastníky s mapováním komunity jako nástrojem pro identifikaci silných a slabých stránek dané komunity. Prostřednictvím praktického zkoumání a skupinové diskuse získají účastníci hlubší porozumění problémům, kterým jejich komunita čelí, a identifikují příležitosti pro projekty Service-Learning. Sezení je rozděleno do několika částí: úvodní diskuse, terénní návštěva za účelem pozorování, kreslení mapy komunity a prezentace zjištění.

Instrukce:

1. Začněte vysvětlením, že mapa komunity je nástroj sloužící ke kritickému pozorování a hodnocení silných a slabých stránek konkrétní komunity. Mapa pomáhá vizualizovat aktiva a výzvy v komunitě.
2. Po úvodu rozdělte účastníky do 3–4 skupin. Instruuje je, aby na 45 minut vyrazili do terénu a pečlivě pozorovali komunitu. Měli by věnovat pozornost silnicím, budovám, domům, zeleným plochám, školám, zdravotnickým střediskům, obchodům, institucím a dalším důležitým prvkům. Povzbudte účastníky, aby pořídili fotografie svých pozorování a zeptali se alespoň 1 osoby z komunity na místní problém nebo výzvu.
3. Po návratu skupin z terénní návštěvy je požádejte, aby nakreslily mapu komunity. Na mapě by měly být zahrnuty důležité prvky, jako jsou hranice, silnice, budovy a instituce. Pozitivní prvky (aktiva) označí jednou barvou a negativní prvky (problémy) jinou barvou. Diskutujte se skupinami o důležitosti každého prvku a o tom, jak tyto prvky přispívají ke komunitě nebo jí přinášejí výzvy.
4. Po dokončení map skupiny reflektujte nad následujícími otázkami:
  - Které problémy by jako skupina upřednostnily k řešení?
  - Které problémy jsou nejurgentnější nebo mají nejzávažnější důsledky?
  - Jaká aktiva v komunitě by mohla být využita k řešení těchto problémů?
  - S kým z komunity by mohly spolupracovat na řešení těchto problémů?
5. Po reflexi vyzvěte každou skupinu, aby prezentovala svou mapu a závěry ostatním účastníkům. Každá skupina by měla mít 3 minuty na vysvětlení problému, který upřednostnila, a důvod, proč je to dobrý výchozí bod pro projekt Service-Learning.
6. Uzavřete sezení připomenutím, že projekt Service-Learning zahrnuje několik fází, včetně získání podpory komunity a vytváření akčních plánů. Tato mapa je jen prvním krokem v tomto procesu.
7. Sezení zakončete diskusními otázkami:
  - Jaké jsou silné stránky tohoto cvičení? Jaké jsou jeho potenciální slabiny?
  - Co jste se z tohoto cvičení osobně naučili?
  - Jak může toto cvičení zapojit komunitu smysluplným způsobem?
  - Myslíte si, že mapování komunity bude užitečným nástrojem pro váš klub?
  - Co si myslíte, že je dalším krokem při rozvoji projektu Service-Learning?

Potřebné materiály:

- Flipchart
- Fixy různých barev
- Láhve s vodou pro každého účastníka
- Energetická tyčinka pro každého účastníka

Fotografování**Materiál:**

- 2 kartonové rámečky na skupinu (jeden červený a jeden zelený)
- flipchartový papír, fixy
- dataprojektor (volitelné)

Doba trvání: 45 – 60 minut

- 10 minut na úvod a instrukce
- 20 minut na aktivitu focení
- Další čas na prohlížení a diskusi o fotografiích (přibližně 15–20 minut)

Popis:

Tato aktivita je vhodná jako úvod do tématu mapování potřeb komunity. Zaměřuje se především na mapování problémů/potřeb lokality z hlediska fyzického prostoru, ale lze ji použít i v sociální oblasti. V takovém případě můžeme do úvodu zařadit diskusi na téma „komunita“, jak ji chápeme v rámci Service-Learning, kdo může být komunitou apod.

Instrukce:

1. Rozdělte účastníky do menších skupin (4–5 osob).
2. Každé skupině dejte červený a zelený kartonový rámeček.
3. Instrukce pro skupiny:
  - Chodte po budově nebo jejím okolí a pořizujte fotografie pomocí rámečků.
  - Použijte zelený rámeček pro místa, která jsou příjemná nebo dobře navržená.
  - Použijte červený rámeček pro místa, která jsou problematická, zanedbaná nebo potřebují zlepšení.
4. Na focení dejte skupinám 20 minut.
5. Po skončení focení shromážděte všechny účastníky a prohlédněte si společně pořízené fotografie.
6. U fotografií pořízených s červeným rámečkem identifikujte konkrétní problémy nebo nedostatky v daných oblastech.
7. Povzbudte účastníky, aby přemýšleli o alternativních způsobech mapování problémů a potřeb, které by mohli využít oni sami nebo děti/mládež v budoucnu.
8. Navržené metody napište na flipchart pro další diskusi.

Mise nemožná**Doba trvání:** 60 minut**Popis:**

Tato aktivita zdůrazňuje důležitost akce v rámci Service-Learning a podtrhuje roli učitele/pracovníka s mládeží během realizace. Účastníci si vyzkouší role, které obvykle hrají děti/mládež během Service-Learning projektu. Na závěr reflektují tuto zkušenost a diskutují o roli učitele/pracovníka s mládeží během realizace akce.

Krok za krokem pro lektora:

1. Rozdělení do skupin:

Lektor rozdělí účastníky do menších skupin (maximálně 8 členů). Vysvětlí, že úkolem skupiny je splnit zadané úkoly v omezeném čase. Plnění úkolů probíhá ve 4 fázích:

1. Fáze: Skupiny mají 3 minuty na dohodnutí strategie k plnění úkolů.
2. Fáze: Po třech minutách přestanou mluvit a mají další 4 minuty na samotné plnění úkolů.
3. Fáze: Po uplynutí celkových 7 minut zkontrolujeme splnění úkolů.
4. Fáze: Reflexe hry.

2. Příprava úkolů:

Lektor připraví stopky a odhalí úkoly (mohou být promítány na prezentaci, na flipchartu nebo předem vytištěné na papíře pro účastníky).

3. Reflexe po hře:

Po uplynutí času zůstávají účastníci ve svých skupinách. Reflexe obsahuje následující otázky:

- Na prstech ruky (1–10) ukažte, jak jste se cítili při plnění úkolů.
- Na prstech ruky (1–10) ukažte, jak moc jste se zapojili do plnění úkolů.
- Popište, jak to celé probíhalo? Co jste udělali jako první, co jako druhé...?
- Kdo přicházel s nápady, kdo koordinoval, kdo kontroloval?
- Jak si myslíte, že tato aktivita souvisí s tématem: role učitele během realizace akce?

4. Diskuze o roli učitele/mládežnického pracovníka:

Lektor se skupiny ptá: „Co byste podle vás měli dělat, zatímco děti/mládež provádějí danou aktivitu v komunitě?“ Lektor umožní účastníkům navrhnout odpovědi a přiměřeně doplní.

Role učitele/pracovníka s mládeží závisí na modelu Service-Learning a věku dětí/mládeže, ale zahrnuje především vytvoření prostoru pro učení prostřednictvím služby v komunitě.

Během realizace by měl učitel/pracovník s mládeží zejména:

- Podporovat celkový přínos zkušenosti ze Service-Learning.
- Ujasnit závazky, očekávání a role.
- Udržovat zaměření na cíle učení a rozvoje.
- Podporovat děti/mládež během jejich služby.
- Povzbuzovat mezilidské a mezikulturní zkušenosti.
- Pomáhat řídit změny během realizace projektu.
- Poskytovat dohled a zajišťovat bezpečnost.
- Udržovat energii a nadšení.
- Dokumentovat zkušenosti a připravovat reflexi.
- Být aktivní.

Potřebné materiály:

- Flipchart/prezentace s úkoly/vytištěné úkoly
- Pracovní list: příklady úkolů pro skupiny

Příklady úkolů:

1. Přineste 3 různé kameny.
2. Postavte totem (alespoň 30 cm vysoký) z dostupných předmětů.
3. Napište ženská jména podle krátké abecedy.
4. Přineste 3 listy z různých stromů.
5. Sesbírejte 10 dat narození a jmen přítomných.
6. Zaspívejte úryvek písně.
7. Tři členové skupiny musí udělat každý 20 dřepů.
8. Vymyslete 4veršovou rýmovačku o čtvrtku.
9. Oblékněte jednoho člena skupiny do dalších 6 kusů oblečení ostatních členů.
10. Vymyslete obědové menu na každý den v týdnu.
11. Vytvořte 3 papírové vlaštovky.
12. Vyfoťte všechny členy skupiny.
13. Vymyslete 5 různých důvodů, proč je dnes lepší být na školení než doma.
14. Sečtěte velikosti nohou všech účastníků školení.
15. Spočítejte okna v místnosti.
16. Ukažte něco, co souvisí s ekologií.

Reflexe v Service-Learning

Doba trvání: 20 minut

Popis:

Tato aktivita seznamuje účastníky s významem reflexe v Service-Learning prostřednictvím porovnání dvou příkladů výsledků reflexe – jednoho s reflexními aktivitami a jednoho bez nich. Účastníci identifikují rozdíly mezi příklady a navrhují zlepšení.

Krok za krokem pro lektora:

1. Rozdělení rolí (2 minuty):

- Na začátku této aktivity rozdělte dvěma účastníkům speciální role. Jeden bude aktivní a zapojí se do skupinové diskuse, zatímco druhý bude pasivní a bude pozorovat. Pasivní účastník zaznamenává své pozorování během aktivity.

2. Prezentace příkladů (5 minut):

- Představte dva příklady výsledků reflexe – jeden s bohatou reflexí, která zahrnuje aktivity po celý semestr, a druhý se slabou reflexí bez reflexních aktivit.
- Diskutujte o hlavních rozdílech mezi těmito příklady a o tom, co chybí v příkladu slabé reflexe.

3. Skupinová diskuse (10 minut):

- Diskutujte o rozdílech mezi příklady. Co je v bohatém příkladu přítomno a co chybí ve slabém? Proč je reflexe důležitá v Service-Learning?
- Pozorování a názory zapisujte.

4. Představení cyklu zážitkového učení (5 minut):

- Představte koncept cyklu zážitkového učení, kde reflexe hraje klíčovou roli. Diskutujte, jak by mohla být reflexe ve slabém příkladu zlepšena.

Otázky pro shrnutí:

- Jaké byly klíčové rozdíly mezi příklady?
- Proč je reflexe důležitá v Service-Learning?
- Jak zlepšit reflexi ve vlastním vyučování?

Potřebné materiály:

- Flipchart a fixy
- Slidy s příklady výsledků reflexe
- Slide s cyklem zážitkového učení

Pracovní list: Příklady reflexe

Slide 1 - Dobrá reflexe:

Poprvé jsem se setkal/a s tím, jak může být moje znalost užitečná při řešení praktického problému, kterému jsem čelil/a. Předtím se to zdálo tak abstraktní a teď to dávalo smysl. Myslel/a jsem si, že to bude mnohem jednodušší. Bylo to hodně o komunikaci, nedorozuměních, kompromisech. Komunitní partner byl zaneprázdněný a museli jsme se přizpůsobit jeho rozvrhu. Naštěstí jsem měl/a tým, se kterým jsme zvládli sdílet zátěž projektu. Hodně jsem se naučil/a o své budoucí profesi. Nemohu se dočkat, až začnu pracovat. Můj komunitní partner měl projekt rád a zůstaneme v kontaktu pro další potřeby. Možná budeme spolupracovat na jiném projektu.

Slide 2 - Špatná reflexe:

Občas jsem na projektu pracoval/a, ale vlastně jsem se nic nenaučil/a. Myslím, že jsem ztratil/a čas. Nevidím smysl v tom pracovat tak tvrdě a po tak dlouhou dobu zadarmo. Nemá to žádnou souvislost s kurzem. Mohl/a jsem svůj čas využít efektivněji a smysluplněji. Komunitní partner o projekt vůbec neměl zájem. Byli jsme jen vetřelci v jeho velmi nabitém rozvrhu.

Reflexe – úrovně, typy a otázky

Doba trvání: 35 minut

Popis:

Toto cvičení vyzývá účastníky k zamyšlení nad různými okamžiky reflexe během školení. Cílem je identifikovat, kdy reflexe probíhala, na co se reflektovalo a jaké otázky byly použity. Tím se účastníci naučí rozpoznávat klíčové aspekty reflexe v Service-Learning.

Krok za krokem pro lektora:

1. Výzva ke skupinové reflexi (5 minut):

- „Začněme tím, že se ohlédneme za školením, kterého jste se dosud zúčastnili. Dokáže někdo označit momenty během tohoto školení, kdy jsme prováděli reflexi?“
- Lektor zapisuje odpovědi na flipchart.

2. Identifikace momentů reflexe (10 minut):

- „U každého zmíněného momentu přidáme čas nebo část školení, kdy reflexe probíhala. Pomůže nám to pochopit, jak byla reflexe integrovaná během celého sezení.“
- Lektor přidává časy reflexních momentů k odpovědím na flipchart.

3. Na co se reflektovalo? (10 minut):

- „Teď si promluvíme o tom, na co jsme se během těchto momentů reflexe vlastně zaměřili. Jaká byla témata, výzvy nebo nápady, které jsme reflektovali?“
- Lektor přidává úrovně reflexe (např. osobní, teoretická, praktická) na flipchart.

4. Použité reflexní otázky (5 minut):

- „Které konkrétní otázky jsme použili k vedení naší reflexe? Dokážete si vybavit otázky, které vám pomohly přemýšlet hlouběji během reflexních momentů?“
- Lektor zapisuje reflexní otázky zmíněné skupinou na flipchart.

5. Otázky pro shrnutí:

- „Proč je důležité reflektovat v různých částech školení?“
- „Jak vám různé typy reflexe (osobní, teoretická, praktická) pomohly získat nové poznatky?“
- „Jak můžete tyto reflexní techniky využít ve své vlastní pedagogické praxi?“

Potřebné materiály:

- Flipchart a fixy
- Pracovní list: Reflexe v Service-Learning

Proč reflexe a hodnocení?

Doba trvání: 30 minut

Popis:

Tato aktivita je navržena tak, aby účastníkům pomohla pochopit význam reflexe a hodnocení v projektech komunitního Service-Learning (SL). Reflexe umožňuje zamyslet se nad prožitými zkušenostmi, zatímco hodnocení zahrnuje jejich posouzení podle stanovených kritérií. Aktivita zahrnuje týmovou práci, při níž účastníci přemýšlejí o těchto pojmech a představí své reflexe prostřednictvím tvorby soch. Po prezentaci soch se skupiny zapojí do krátké diskuse a shrnutí, aby si objasnily rozdíly mezi reflexí a hodnocením a pochopily, proč jsou obě klíčové pro úspěch SL projektů.

Instrukce:

1. Zahajte sezení vysvětlením důležitosti reflexe a hodnocení. Ujasněte rozdíl: reflexe je zamyšlení nad zkušenostmi, zatímco hodnocení zahrnuje jejich posouzení podle stanovených standardů.
2. Vyzvěte skupinu ke krátké diskusi o tom, proč jsou reflexe a hodnocení důležité v projektech Service-Learning. Na prázdný flipchart zapisujte odpovědi účastníků na otázky:
  - Proč jsou reflexe a hodnocení důležité?
  - Nad čím se v projektech Service-Learning reflektuje nebo co se hodnotí?
3. Požádejte účastníky, aby přemýšleli, co pro ně znamená reflexe, a požádejte každou skupinu, aby vytvořila sochu, která reprezentuje jejich představu reflexe. Nechte je spolupracovat po dobu 15 minut.
4. Po dokončení tvorby soch vyzvěte každou skupinu, aby svou sochu představila ostatním účastníkům. Ostatní skupiny budou komentovat sochy, diskutovat o tom, zda je reflexe jasně reprezentována, a zkoumat role jednotlivých postav v každé soše.
5. Po každé prezentaci položte následující doplňující otázky:
  - Co socha představuje?
  - Je reflexe jasná?
  - Jakou roli hraje každá osoba nebo figura ve soše?
6. Po prezentaci všech soch přiveďte účastníky zpět k velké skupinové reflexi. Zdůrazněte klíčové body o roli reflexe a hodnocení v projektech Service-Learning, včetně témat jako:
  - Důležitost reflexe a hodnocení pro sledování silných a slabých stránek projektu.
  - Jak hodnocení pomáhá sledovat osobní růst a týmový rozvoj.
  - Proč je sebehodnocení a upřímná zpětná vazba zásadní pro poučení z projektů Service-Learning.
7. Sezení zakončete vysvětlením, že reflexe a hodnocení probíhají po každém projektu Service-Learning, obvykle během hodnoticích schůzek konaných každé 4–6 měsíců. Tyto schůzky pomáhají týmu poučit se z minulých projektů a plánovat budoucí.

Potřebné materiály:

- Flipchart
- Fixy
- Prázdný prostor pro prezentaci soch (nebo objekty pro stavbu soch, podle dostupných zdrojů)

Úvod do reflexe

Doba trvání: 40 minut

- 8 minut na skupinovou práci (analýza případových studií a identifikace výstupů učení)
- 15 minut na prezentace skupin a diskusi
- 10 minut na shrnutí diskuse a představení teoretických základů

Instrukce pro facilitátora:

1. Počáteční příprava:

- Rozdělte účastníky do malých skupin.
- Každé skupině poskytněte jinou případovou studii popisující projekt Service-Learning. Zajistěte, aby případové studie pokrývaly různorodé oblasti (např. práce se seniory v pečovatelském zařízení, zlepšování veřejných prostor, ochrana životního prostředí, komunitní osvěta apod.).

2. Skupinová práce (8 minut):

- Instruujte každou skupinu, aby analyzovala svou přiřazenou případovou studii a identifikovala, co se děti/mládež naučily prostřednictvím zkušeností popsaných v projektu Service-Learning.
- Povzbudte skupiny, aby se zaměřily jak na akademické, tak na neakademické výstupy učení, například:
  - Znalosti a dovednosti v dané oblasti
  - Osobní rozvoj (např. zodpovědnost, komunikace, týmová práce)
  - Sociální a komunitní povědomí
- Požádejte je, aby své závěry zapsaly na flipchart nebo tabuli.

3. Prezentace skupin (15-20 minut):

- Po dokončení skupinové práce požádejte každou skupinu, aby prezentovala své závěry. Měly by vysvětlit, co se děti/mládež z projektu naučily a proč se domnívají, že právě tyto výsledky jsou klíčové.
- Po prezentacích všech skupin moderujte diskusi pomocí následujících otázek:
  - „Jak víte, co se děti/mládež z těchto projektů skutečně naučily?“
  - „Jak zajistíte, že se děti/mládež naučí to, co jste označili za klíčové výstupy?“
  - „Jaké kroky podniknete, abyste zajistili dosažení těchto výstupů učení?“

4. Diskuse a reflexe (10 minut):

- Shrňte hlavní body diskuse. Zdůrazněte důležitost reflexe v procesu Service-Learning a její roli při zajišťování efektivního učení dětí/mládeže.
- Představte teoretické základy reflexe v Service-Learning. Vysvětlete, že reflexe je klíčovým prvkem Service-Learning, protože pomáhá dětem/mládeži propojit jejich zkušenosti s učením a osobním rozvojem.
- Představte různé metody reflexe, které lze použít v Service-Learning, například:
  - Deníky nebo záznamy reflexí
  - Skupinové diskuse nebo debriefingy
  - Kreativní metody, jako je umění, prezentace nebo vyprávění příběhů
- Zakončete zdůrazněním, že reflexe by měla být integrována během celého procesu Service-Learning, nejen na jeho konci.

Materiály:

- Popisy případových studií různých projektů Service-Learning (např. práce se seniory v sociálním zařízení, projekt na zlepšení veřejných prostor apod.)
- Flipcharty nebo tabule a fixy pro skupinovou práci a prezentace

Standardy pro kvalitní projekty Service-Learning

Doba trvání: 60 minut

Popis:

Tato aktivita zajišťuje pochopení standardů kvality Service-Learning jako aspektů kvality jakéhokoli nápadu na Service-Learning projekt a ukazuje, jak by měly vypadat různé fáze projektu z hlediska procesu a konečných výsledků. Například u standardu zapojení dětí/mládeže je důležité pochopit, co znamená umožnit dětem/mládeži projekt vyvinout, realizovat a hodnotit. Přijetí standardů kvality jako vodítek ovlivňuje postoj učitelů nebo vedoucích mládeže k práci s dětmi/mládeží: zda zaujmou facilitační a mentorskou roli, nebo zda převzou proces a tok práce.

Krok za krokem:

1. Příprava materiálů:

Připravte pracovní list se standardy kvality pro Service-Learning.

2. Úvod:

Informujte účastníky, že v této aktivitě projdete všechny standardy kvality Service-Learning a podíváte se, jak lze jednotlivá kritéria splnit a jaké akce to umožní.

3. Diskuse o standardech:

Projďte jednotlivé standardy kvality Service-Learning jeden po druhém a zajistěte, že každý z nich bude pro účastníky jasný. Diskutujte o tom, jak mohou být kritéria splněna, a zmiňte konkrétní příklady a akce.

Materiály:

- Pracovní list: Standardy kvality pro Service-Learning

1. Zapojení dětí/mládeže reaguje na skutečnou potřebu nebo reálný problém v komunitním prostředí. Děti/mládež se podílí na výběru a plánování svého zapojení a přebírají smysluplný a užitečný úkol.

Service-Learning začíná tam, kde se děti/mládež zapojí. Když cítí, že jejich znalosti a dovednosti jsou skutečně potřebné a že mohou přispět něčím smysluplným, zažívají pocit vlastní účinnosti. Výzva vytváří zvědavost, motivaci a mnoho témat k diskusi, na kterých lze stavět ve škole nebo organizaci. Naopak nudná, nesmyslná aktivita může vést k demotivaci a odmítnutí projektu. Společné hledání skutečné potřeby během výzkumné fáze by mělo být součástí každého projektu. Je důležité, aby děti/mládež přebíraly úkoly, kde mohou využít své silné stránky a zájmy, a tak je vnímaly jako „svůj“ úkol. To jim zabrání být vnímány jako „desátý stážista“ nebo dokonce jako přítěž („kámen na krku“).

2. Projekty jsou součástí výuky a/nebo jsou propojeny s obsahem kurikula.

Hlavním cílem Service-Learning je umožnit dětem/mládeži zažít praktickou použitelnost akademických znalostí. A naopak, aby mohly obohatit výuku vlastními zkušenostmi. To dává znalostem nabytým ve škole nebo organizaci kontext. Slovy Johna Deweye se mění z „dohledatelných znalostí“ na „pochopené znalosti“, které lze aplikovat v jiných situacích. Úzké propojení kognitivního a sociálního učení, kdy se oba aspekty navzájem obohacují, je zvláštní charakteristikou Service-Learning. Propojení s výukou nebo kurikulem neformálního vzdělávání je důležité i pro dosažení dětí/mládeže, které by se mimo školu nebo organizaci dobrovolně nezapojily. Service-Learning je také o rozvoji kurikula, o alternativní formě výuky a učení. Díky Service-Learning se výuka stává živou a orientovanou na činnost.

3. Reflexe zkušeností dětí/mládeže probíhá pravidelně a plánovaně.

Reflexe je SPOJOVACÍM článkem mezi osobními zkušenostmi ze zapojení a akademickým učením ve škole nebo organizaci mládeže. Protože hluboké porozumění, znalosti a zkušenosti musí být interpretovány v souvislostech. Právě to je prostřednictvím reflexe procvičováno. Přemýšlení o kontextu a smyslu vlastních zkušeností, vedené cílenými otázkami, činí účel zapojení jasným pro děti/mládež. Osobní silné a slabé stránky se stávají jasnějšími, přenos odborných znalostí je usnadněn a metakognitivní kompetence (např. řešení složitých problémů, řízení vlastních učebních procesů) jsou rozvíjeny.

Příklad cyklu reflexe: Konkrétní zkušenost (např. mentorování dítěte migranta) → Osvětlení z různých perspektiv (např. Co znamená migrace? Proč existují uprchlíci? Jaká je moje vlastní role?) → Odvození abstraktních hypotéz (např.: Pro mírové soužití v našem městě je potřeba integrace. Integrace často začíná učením jazyka) → Aplikace na řešení problému (např.: Příště informuji rodinu mého mentorovaného dítěte o dostupných jazykových kurzech).

4. Praktické zapojení dětí/mládeže probíhá mimo školu nebo organizaci mládeže.

Pro děti/mládež představuje zapojení mimo školu/organizaci nové pole učení. Mají příležitost zvládnout situace, které by běžná výuka nepřinesla. Procvičují přenos svých znalostí, schopností a kompetencí z „chráněného prostoru“ školy nebo organizace do „skutečného života“. Prostřednictvím svého zapojení v komunitě nebo ve své čtvrti se učí, jak mohou skutečně přispět společnosti. To jim umožňuje zažít smysluplnost svého učení a činů.

Dále: Děti/mládež se setkávají s lidmi, se kterými by se jinak pravděpodobně nikdy nesetkaly (např. různé sociální třídy, náboženství, etnika). Takové kontakty pomáhají budovat mosty ve společnosti a rozvíjet sociální kapitál. Kromě toho se k obohacení učení využívá externí odbornosti z komunity nebo společnosti.

Škola nebo organizace mládeže jako celek může také těžit ze spolupráce s externími partnery. Service-Learning je vždy o otevírání školy/organizace mládeže, o jejím vývoji směrem k „škole v komunitě“ nebo „proaktivní organizaci mládeže“.

5. Děti/mládež se aktivně podílejí na plánování projektu a tvorbě aktivit Service-Learning.

Service-Learning by neměl spočívat pouze v tom, že děti/mládež plní, co učitelé/vedoucí mládeže předepsali. Naopak by měly mít děti/mládež skutečné „slovo“ v projektu a moci ovlivnit jeho plánování, realizaci a hodnocení. To zvyšuje motivaci a pocit zapojení. Děti/mládež si projekt skutečně osvojí („ownership“) a procvičují demokratické vyjadřování a rozhodování ve třídě/skupinách mládeže.

Děti/mládež jsou povzbuzovány k hledání vlastních projektů a přebírání co největší odpovědnosti. Zkoumání problémových situací a objevování smysluplných pomocných projektů je jádrem Service-Learning. Seburčení a přebírání odpovědnosti jsou zásadní pro osobní rozvoj a úspěch učení v projektu.

Vyšetřovatelé standardů kvality

Doba trvání: 90 minut

Popis:

Účastníci budou kriticky hodnotit předchozí projekty Service-Learning pomocí stanovených standardů kvality Service-Learning.

Krok za krokem:

1. Řekněte účastníkům, že budou pracovat v malých skupinách na přezkoumání a hodnocení reálných příkladů minulých projektů Service-Learning. Každé skupině budou poskytnuty podrobné popisy, které zahrnují informace o cílech projektu, jeho realizaci, výsledcích a zpětné vazbě od účastníků a komunity.
2. Stručně vysvětlíte účel hodnoticí aktivity a její propojení se standardy kvality Service-Learning. Zmiňte, že proběhnou dvě hodnoticí sezení: jedno zaměřené na projekty realizované neformálními skupinami/kluby a druhé na školní projekty.
3. Projděte standardy kvality a ujistěte se, že účastníci každému rozumějí a vědí, jak je použít jako kritéria pro hodnocení. Projděte také hodnoticí formulář a zajistěte, že je jasný pro všechny.
4. Každé skupině přiřadíte dva projekty.
5. Skupiny budou diskutovat o tom, jak dobře projekt splnil jednotlivé standardy, identifikovat silné a slabé stránky a navrhnout zlepšení pro budoucí projekty.
6. Požádejte skupiny, aby si vedly poznámky, protože je budou diskutovat v samostatném sezení.

Materiály:

- Pracovní list: Hodnoticí matice standardů kvality,
- Tištěné projekty Service-Learning,
- Pera.

PRACOVNÍ LIST – Matice hodnocení standardů kvality

Standardy	Popis
<p>1. SMYSLUPLNÁ SLUŽBA</p> <p>Děti/mládež reagují na skutečné potřeby nebo problémy v sousedství nebo komunitě. Děti/mládež se podílejí na výběru a plánování svého zapojení a přebírají úkoly, které jsou smysluplné a užitečné. Service-learning začíná, když se děti/mládež účastní. Pokud cítí, že jejich znalosti a schopnosti jsou potřebné a že mohou přispět něčím užitečným, zažívají pocit vlastní účinnosti v komunitě. Prostřednictvím akce vzniká zvědavost, motivace a mnoho dalších témat k diskusi ve škole. Naopak nudné a nesmyslné aktivity mohou vést k demotivaci a odmítnutí projektu.</p> <p>Klíčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Vyjmenujte aktivity Service-Learning, během kterých se děti/mládež učily a získávaly potřebné dovednosti.</i> <i>2. Popište, jaké aktivity děti/mládež podnikly a vykonávaly podle svých schopností a věku. Byly aktivity pro děti/mládež zajímavé?</i> <i>3. Popište spojení mezi dosaženými úspěchy během služby a/nebo výuky a potřebami sociální komunity (výchozí bod pro Service-Learning).</i> <i>4. Jak si byli jistí, že to je to, co komunita skutečně potřebovala?</i> 	
<p>2. PROPOJENÍ S KURIKULEM</p> <p>Praxe Service-Learning je součástí výuky a je propojena s obsahem kurikula. Hlavním cílem Service-Learning je, aby se děti/mládež naučily prakticky využívat znalosti a naopak obohacovaly výuku osobními zkušenostmi. To znamená, že cíle kurikula by měly být spojeny s cíli komunitní služby, což nakonec povede k rozvoji dětí/mládeže a naplnění potřeb komunity. Tímto způsobem děti/mládež využívají znalosti získané ve škole nebo v organizaci mládeže v reálných situacích a rozvinuté dovednosti a znalosti se přenášejí z jedné situace do druhé. Díky Service-Learning se výuka stává živější a orientovanou na činnost. Praxe Service-Learning je součástí výuky a propojuje se s obsahem vyučování.</p> <p>Klíčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Popište, zda byly cíle učení a cíle služby během přípravy projektu Service-Learning vyvážené?</i> <i>2. Vyjmenujte dovednosti, které děti/mládež získaly během vyučování a které pomohly při realizaci služby?</i> 	

<p>3. Vyjmenujte dovednosti, které děti/mládež získaly během služby a které pomohly při učení během vyučování/setkání mládeže?</p>	
<p>3. REFLEXE - Pravidelná a plánovaná reflexe zkušeností dětí/mládeže</p> <p>Reflexe je spojnicí mezi službou (zapojením) a učením, a proto by měla procházet jako nit celým procesem Service-Learning. V každodenních rychlých aktivitách se často stává, že mezi mnoha úkoly a aktivitami ve službě a ve třídě opomíjíme přemýšlet o tom, co děláme a co se učíme. Tento prostor v praxi Service-Learning by měl být vytvořen prostřednictvím strukturované a záměrně plánované reflexe. Zaměřené a vědomé vedení přemýšlení o vlastních činech aktivuje odborné kompetence a umožňuje jejich integraci do kurikula (reflexe o spojení mezi učením a zapojením do služby). Kromě toho reflexe pomáhá při plánování a řízení zapojení (přemýšlení o průběhu projektu) a slouží k emocionálnímu, sociálnímu a osobnímu rozvoji dětí/mládeže (sebereflexe: např. o očekáváních a obavách, možných předsudcích, osobních změnách). Nakonec jsou děti/mládež povzbuzovány k pochopení dopadu vlastních činů a k vnímání vlastních zkušeností v širším kontextu (reflexe o sociálním kontextu zapojení). Některé silné a slabé stránky se stávají jasnými a vědomými, přenos odborných znalostí je usnadněn a rozvoj schopností (např. řešení složitých problémů, řízení vlastního učebního procesu) je procvičován.</p> <p>Klíčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jaké překážky děti/mládež předpokládaly na začátku a s jakými se setkaly během realizace Service-Learning? 2. Naučily se děti/mládež, jak mohou znalosti a dovednosti, které používají a rozvíjejí během služby/zapojení, propojit s jinými oblastmi svého života? Uveďte příklad. 3. Vedly aktivity reflexe děti/mládež k hlubšímu zamyšlení nad složitými problémy v komunitě nebo nad vlastními předpoklady, předsudky a osobní odpovědností ve společnosti? Uveďte příklad. 	
<p>4. PARTNERSTVÍ S KOMUNITOU</p> <p>V Service-Learning děti/mládež obhajují jiné lidi ve své komunitě nebo se věnují environmentálním, kulturním či politickým otázkám. Jejich zapojení je vede mimo prostředí „školy nebo organizace“ a odehrává se mimo jejich obvyklé prostředí. Děti/mládež objevují nová místa učení, aplikují znalosti a dovednosti v reálných kontextech, poznávají jiné životní prostředí a perspektivy a utvářejí společnost. Dostávají příležitost zvládnout situace, které by „běžné“ učení nepřineslo. Procvičují přenos svých znalostí a schopností z „bezpečného přístavu“ školy/organizace do „reálného života“. Takový závazek mimo školu/organizaci s sebou přináší přímou</p>	

spolupráci s jinými lidmi a aktéry v komunitě a čtvrti, se kterými by se jinak pravděpodobně nikdy nesetkali (např. různé sociální třídy, náboženství). Takové kontakty budují mosty v rámci komunit a rozvíjejí sociální kapitál. Spolupráce s partnery z komunity je součástí každého projektu Service-Learning. Na druhé straně se externí odbornost z komunity využívá k obohacení učení. Partneri se vidí navzájem jako zdroje a spolupracují na vytvoření společné vize, stanovení cílů a realizaci plánů.

Klíčové otázky:

- 1. Jak děti/mládež a partneři rozvíjeli a realizovali aktivity Service-Learning?**
- 2. Vyjmenujte metody komunikace mezi partnery a dětmi/mládeží týkající se plánů, aktivit a pokroku?**
- 3. Jak se partneři zapojili do reflexe?**
- 4. Jak se partneři podíleli na realizaci aktivit a oslavě dokončení Service-Learning (včetně přijímání/udělování uznání)?**
- 5. Jak se partneři Service-Learning podíleli na hodnocení (splnily a jak splnily zkušenosti společné cíle)?**

5. HLAS DĚTÍ/MLÁDEŽE - Děti/mládež se aktivně podílejí na plánování a realizaci aktivit Service-Learning

Účast na Service-Learning není jen povinností, znamená to, že děti/mládež mohou také rozhodovat a přebírat odpovědnost ve třídě nebo organizaci. Pokud se tak neděje a zapojení je kvazi „předepsáno“, je otázkou, zda děti/mládež vnímaly zapojení jako příležitost k sociální účasti. Doslova znamená „participovat“ vzít někomu část. Pokud se děti/mládež účastní, měly by dospělé zbavit části odpovědnosti a vlivu. Otázkou je, do jaké míry? Jaká rozhodnutí mohou děti/mládež v Service-Learning učinit? Co je možné vyjednávat a co ne? Odpovědi na tyto otázky závisí na mnoha faktorech. To zvyšuje motivaci a pocit zapojení. Děti/mládež navrhují Service-Learning podle svého „smyslu pro vlastnictví“ a procvičují demokratický dialog a rozhodování ve třídě.

Děti/mládež jsou povzbuzovány, aby hledaly osobní projekty a přebíraly co největší odpovědnost. Jádrem Service-Learning je zkoumání problémů. Seburčení a přebírání odpovědnosti jsou klíčové pro osobní rozvoj a úspěch učení.

Klíčové otázky:

- 1. Jak byly děti/mládež zapojeny do přípravy služby? Jak příprava projektu Service-Learning budovala důvěru mezi dětmi/mládeží a dospělými?**
- 2. Jaký byl podíl dětí/mládeže na rozhodování o Service-Learning?**

3. <i>Co bylo potřeba k vytvoření atmosféry pro reflexi, která rozvíjí pocit sebedůvěry a otevřeného vyjadřování?</i> 4. <i>Jak se děti/mládež podílely na hodnocení kvality a efektů zkušeností během Service-Learning?</i>	

Úniková místnost se standardy

Doba trvání: 60 minut

Popis: Tato aktivita je pokračováním aktivity "Vyšetřovatelé standardů kvality" a zapojuje účastníky do hravého řešení problémů, které posiluje porozumění standardům kvality Service-Learning. Lze ji provést i samostatně.

Účastníci jsou součástí týmu Service-Learning, který musí vyřešit hádanky týkající se standardů kvality Service-Learning, aby odemkl truhlu s pokladem obsahující „Klíč k efektivnímu učení“. Každá hádanka odpovídá jinému standardu a vyřešení všech hádanek jim pomůže „uniknout“ a odemknout poklad.

Krok za krokem:

1. Vytvořte hádanky a úkoly související se standardy kvality. Ty by měly zahrnovat rébusy, logické hádanky a úkoly, které vyžadují použití standardů na hypotetické scénáře.
2. Vyberte téma pro únikovou místnost, které se vztahuje k Service-Learning, například „Zachraňte komunitní projekt“ nebo „Odemkněte standardy kvality“, aby bylo relevantní a poutavé.
3. Ujistěte se, že každé řešení hádanky vede k dalšímu, což vyústí ve finální „únik“.
4. Rozdělte účastníky do malých týmů a zdůrazněte spolupracující povahu únikové místnosti.
5. Představte týmům téma a příběh únikové místnosti. Vysvětlete, že musí použít své znalosti standardů kvality k vyřešení hádanek a „zachránění“ projektu.
6. Týmy řeší hádanky, přičemž každá vyřešená výzva odhaluje další vodítko. Například vyřešení hádanky o stanovení měřitelných cílů může odemknout kód pro schránku s dalším úkolem.
7. Povzbuzujte kreativní myšlení a aplikaci naučených konceptů. Hádanky by měly být navrženy tak, aby prakticky aplikovaly standardy.
8. Nastavte časový limit, abyste přidali pocit naléhavosti a simulovali tlaky reálného projektového řízení.
9. Po dokončení únikové místnosti (nebo po uplynutí času) uspořádejte shrnutí se všemi účastníky.
10. Projděte každou hádanku a její spojení se standardy kvality, zdůrazněte správné aplikace a jejich dopad na vyřešení únikové místnosti. Také, jak ovlivnily úspěch únikové místnosti.

11. Vyzvěte účastníky, aby se podělili o své myšlenky na to, jak jim aktivita pomohla pochopit důležitost aplikace standardů kvality v reálných projektech Service-Learning.

Materiály:

- Krabice/obálky
- Kombinační zámky nebo klíče
- Časovač
- Pera
- Papíry formátu A4
- Tištěný pracovní list s hádankami
- [Hádanky pro únikovou místnost - Google Docs](#)
- [Koncept únikové místnosti: „Odemkněte tajemství kvalitního Service-Learning“ - Google Docs](#)

Puzzle se standardy kvality

Doba trvání: 30 minut

Popis:

V této aktivitě se účastníci zaměří na standardy kvality pro úspěšnou praxi Service-Learning, aby zkontrolovali svůj postoj k základním kvalitativním složkám projektů Service-Learning. Aktivita zajistí hlubokou analýzu, do jaké míry účastníci učí nebo usnadňují svou práci s dětmi nebo mládeží.

Instrukce:

1. Poskytněte krátký přehled o tom, co jsou standardy kvality pro úspěšnou praxi Service-Learning, proč jsou důležité a které standardy kvality jsou důležité pro projekty Service-Learning. Může to být formou ústní prezentace s nebo bez powerpointové prezentace.
2. Rozdělte účastníky do skupin. Ideálně vytvořte 5 skupin – každá pracuje na jednom z 5 standardů kvality. V případě více skupin můžete stejný standard kvality zadat dvěma nebo více skupinám k diskusi. V případě menší tréninkové skupiny vytvořte dvojice nebo trojice, aby byly pokryty všechny standardy.
3. Rozdejte pracovní list každé skupině a instruujte je:
  - Přečtěte si obsah pracovního listu.
  - Přemýšlejte individuálně: co je pro mě důležité vzhledem k obsahu pracovního listu a jaké výhody bude mít moje děti/mládež, pokud bude tento standard splněn v projektu Service-Learning; jaké otázky vznikají při čtení pracovního listu. Ve skupině: sdílejte své individuální odpovědi. Vytvořte společnou skupinovou prezentaci.
  - Na plenárním sezení každá skupina prezentuje svou práci: prezentujte/přečtěte standard; představte, co je důležité, výhody pro děti/mládež a otázky, které vznikly.
4. Na závěr lektor dá konečné shrnutí s ohledem na všechny prezentace.

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy
- Pracovní list: Standardy kvality pro Service-Learning

1. Zapojení dětí/mládeže reaguje na skutečnou potřebu nebo reálný problém v komunitním prostředí. Děti/mládež se podílejí na výběru a plánování svého zapojení a přebírají smysluplný a užitečný úkol.

Service-Learning začíná tam, kde se děti/mládež zapojí. Když cítí, že jejich znalosti a dovednosti jsou skutečně potřebné a že mohou přispět něčím smysluplným, zažívají pocit vlastní účinnosti. Výzva vytváří zvědavost, motivaci a mnoho témat k diskusi, na kterých lze stavět ve škole nebo organizaci. Naopak nudná, nesmyslná aktivita může vést k demotivaci a odmítnutí projektu. Společné hledání skutečné potřeby během výzkumné fáze by mělo být součástí každého projektu. Je důležité, aby děti/mládež přebíraly úkoly, kde mohou využít své silné stránky a zájmy, a tak je vnímaly jako „svůj“ úkol. To jim zabrání být vnímány jako „desátý stážísta“ nebo dokonce jako přítěž („kámen na krku“).

2. Projekty jsou součástí výuky a/nebo jsou propojeny s obsahem kurikula.

Hlavním cílem Service-Learning je, aby děti/mládež zažily praktickou použitelnost akademických znalostí. A naopak, aby mohly obohatit výuku vlastními zkušenostmi. To dává znalostem nabytým ve škole nebo organizaci kontext. Jak by řekl John Dewey, mění se z „dohledatelných znalostí“ na „pochopené znalosti“, které lze aplikovat v jiných situacích.

Úzké propojení kognitivního a sociálního učení, kdy se oba aspekty vzájemně obohacují, je zvláštní charakteristikou Service-Learning. Propojení s výukou nebo kurikulem neformálního vzdělávání je důležité i pro dosažení dětí/mládeže, které by se mimo školu nebo organizaci dobrovolně nezapojily. Service-Learning se také zaměřuje na rozvoj kurikula, na alternativní formu výuky a učení. Díky Service-Learning se výuka stává živou a orientovanou na činnost.

3. Existuje pravidelná a plánovaná reflexe zkušeností dětí/mládeže.

Reflexe je SPOJOVACÍM článkem mezi osobními zkušenostmi v zapojení a akademickým učením ve škole nebo organizaci mládeže. Hluboké porozumění, znalosti a zkušenosti musí být interpretovány ve spojení. Právě to se praktikuje prostřednictvím reflexe. Přemýšlení o kontextu a smyslu vlastních zkušeností, vedené cílenými otázkami, činí účel zapojení jasným pro děti/mládež. Osobní silné a slabé stránky se stávají jasnějšími, přenos odborných znalostí je usnadněn a metakognitivní kompetence (např. řešení složitých problémů, řízení vlastních učebních procesů) jsou rozvíjeny.

Příklad cyklu reflexe:

Konkrétní zkušenost (např. mentorování dítěte migranta) → Osvětlení z různých perspektiv (např. Co znamená migrace? Proč jsou zde uprchlíci? Jaká je moje vlastní role v tom?) → Odvození abstraktních hypotéz (např.: Pro mírové soužití v našem městě potřebujeme integraci. Integrace často začíná učením jazyka) → Aplikace na řešení problému (např.: Příště informuji rodinu mého mentorovaného dítěte o dostupných jazykových kurzech).

4. Praktické zapojení dětí/mládeže probíhá mimo školu/organizaci mládeže.

Pro děti/mládež nabízí zapojení mimo školu/organizaci mládeže nové pole učení. Mají příležitost zvládnout situace, které by jim běžná výuková rutina nepřinesla. Procvičují přenos svých znalostí, schopností a kompetencí z „chráněného prostoru“ školy nebo organizace mládeže do „reálného života“. Prostřednictvím svého zapojení v komunitě nebo ve své čtvrti se učí, jak mohou skutečně přispět společnosti. To jim umožňuje zažít smysluplnost svého učení a činů.

A navíc: Děti/mládež přicházejí do kontaktu s lidmi, se kterými by se jinak pravděpodobně nikdy nesetkaly (např. různá sociální třída, náboženství, etnický původ). Takové kontakty pomáhají budovat mosty ve společnosti a rozvíjet sociální kapitál. Kromě toho se k obohacení učení využívá externí odbornost z komunity nebo společnosti.

Škola nebo organizace mládeže jako celek může také těžit ze spolupráce s externími partnery. Service-Learning je totiž vždy o otevírání školy/organizace mládeže, o vývoji směrem ke „škole v komunitě“ nebo „proaktivní organizaci mládeže“.

5. Děti/mládež se aktivně podílejí na plánování projektu a tvorbě aktivit Service-Learning.

Service-Learning by neměl spočívat pouze v tom, že děti/mládež dělají to, co jim učitelé/vedoucí mládeže předepisují. Děti/mládež by měly mít skutečný „hlas“ v projektu a moci ovlivnit jeho plánování, realizaci a hodnocení. To zvyšuje motivaci a pocit zapojení. Děti/mládež si projekt skutečně osvojují („vlastnictví“) a procvičují demokratické vyjadřování a rozhodování ve třídě/skupinách mládeže.

Děti/mládež jsou povzbuzovány k hledání vlastních projektů a přebírání co největší odpovědnosti. Zkoumání problémových situací a objevování smysluplných pomocných projektů je jádrem Service-Learning. Seburčení a přebírání odpovědnosti jsou zásadní pro osobní rozvoj a úspěch učení v projektu.

Pokyny pro kvalitní implementaci Service-Learning

Doba trvání: 40 minut

Popis:

Standardy kvality pro Service-Learning jsou pokyny pro úspěšné projekty Service-Learning. Každý standard představuje jednu oblast kvality a označuje nezbytný proces nebo výsledek, který by měl nastat během implementace Service-Learning. Toto cvičení pomáhá účastníkům zhodnotit jejich vlastní praxi Service-Learning před zahájením nebo po skončení projektu Service-Learning.

Instrukce:

Účastníci v párech (zástupci ze stejné školy nebo organizace mládeže) hodnotí svůj vlastní projekt Service-Learning pomocí pracovního listu Matice hodnocení standardů kvality. Potřebují mít svůj vlastní projekt Service-Learning (buď náčrt projektu nebo podrobný projekt) a prostřednictvím diskuse vyplňují sloupec Popis. Otázky se zaměřují na určitou oblast kvality v Service-Learning. Tento krok může trvat až 20 až 25 minut. Otázky ve sloupci Standardy jsou v minulém čase, ale lze je použít při formulaci praxe Service-Learning.

Po skupinové práci mohou účastníci sdílet své poznatky z matice nebo poskytnout obecný přehled svých zkušeností z aktivity.

Potřebné materiály:

- Projekt Service-Learning vytvořený účastníky
- Pracovní list: Matice hodnocení standardů kvality
- Pera

PRACOVNÍ LIST: Matice hodnocení standardů kvality

Standardy	Popis
<p>1. SMYSLUPLNÁ SLUŽBA</p> <p>Děti/mládež reagují na skutečné potřeby nebo problémy v sousedství nebo komunitě. Děti/mládež se podílí na výběru a plánování svého zapojení a přebírají úkoly, které jsou smysluplné a užitečné. Service-learning začíná, když se děti/mládež účastní. Pokud cítí, že jejich znalosti a schopnosti jsou potřebné a že mohou přispět něčím užitečným, zažívají pocit vlastní účinnosti v komunitě. Prostřednictvím akce vzniká zvědavost, motivace a mnoho dalších témat k diskusi ve škole. Naopak nudné a nesmyslné aktivity mohou vést k demotivaci a odmítnutí projektu.</p> <p>Klíčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Vyjmenujte aktivity Service-Learning, během kterých se děti/mládež učily a získávaly potřebné dovednosti.</i> <i>2. Popište, jaké aktivity děti/mládež podnikly a vykonávaly podle svých schopností a věku. Byly aktivity pro děti/mládež zajímavé?</i> <i>3. Popište spojení mezi dosaženými úspěchy během služby a/nebo výuky a potřebami sociální komunity (výchozí bod pro Service-Learning).</i> <i>4. Jak si byli jistí, že to je to, co komunita skutečně potřebovala?</i>	
<p>2. PROPOJENÍ S KURIKULEM</p> <p>Praxe Service-Learning je součástí výuky a je propojena s obsahem kurikula. Hlavním cílem Service-Learning je, aby se děti/mládež naučily prakticky využívat znalosti a naopak obohacovaly výuku osobními zkušenostmi. To znamená, že cíle kurikula by měly být spojeny s cíli komunitní služby, což nakonec povede k rozvoji dětí/mládeže a naplnění potřeb komunity. Tímto způsobem děti/mládež využívají znalosti získané ve škole nebo v organizaci mládeže v reálných situacích a rozvinuté dovednosti a znalosti se přenášejí z jedné situace do druhé. Díky Service-Learning se výuka stává živější a orientovanou na činnost. Praxe Service-Learning je součástí výuky a propojuje se s obsahem vyučování.</p> <p>Klíčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Popište, zda byly cíle učení a cíle služby během přípravy projektu Service-Learning vyvážené?</i> <i>2. Vyjmenujte dovednosti, které děti/mládež získaly během vyučování a které pomohly při realizaci služby?</i> <i>3. Vyjmenujte dovednosti, které děti/mládež získaly během služby a které pomohly při učení během vyučování/setkání mládeže?</i>	

3. REFLEXE - Pravidelná a plánovaná reflexe zkušeností dětí/mládeže

Reflexe je spojnicí mezi službou (zapojením) a učením, a proto by měla procházet jako nit celým procesem Service-Learning. V každodenních rychlých aktivitách se často stává, že mezi mnoha úkoly a aktivitami ve službě a ve třídě opomíjíme přemýšlet o tom, co děláme a co se učíme. Tento prostor v praxi Service-Learning by měl být vytvořen prostřednictvím strukturované a záměrně plánované reflexe. Zaměřené a vědomé vedení přemýšlení o vlastních činech aktivuje odborné kompetence a umožňuje jejich integraci do kurikula (reflexe o spojení mezi učením a zapojením do služby). Kromě toho reflexe pomáhá při plánování a řízení zapojení (přemýšlení o průběhu projektu) a slouží k emocionálnímu, sociálnímu a osobnímu rozvoji dětí/mládeže (sebereflexe: např. o očekáváních a obavách, možných předsudcích, osobních změnách). Nakonec jsou děti/mládež povzbuzovány k pochopení dopadu vlastních činů a k vnímání vlastních zkušeností v širším kontextu (reflexe o sociálním kontextu zapojení). Některé silné a slabé stránky se stávají jasnými a vědomými, přenos odborných znalostí je usnadněn a rozvoj schopností (např. řešení složitých problémů, řízení vlastního učebního procesu) je procvičován.

Klíčové otázky:

- 1. *Jaké překážky děti/mládež předpokládaly na začátku a s jakými se setkaly během realizace Service-Learning?***
- 2. *Naučily se děti/mládež, jak mohou znalosti a dovednosti, které používají a rozvíjejí během služby/zapojení, propojit s jinými oblastmi svého života? Uveďte příklad.***
- 3. *Vedly aktivity reflexe děti/mládež k hlubšímu zamýšlení nad složitými problémy v komunitě nebo nad vlastními předpoklady, předsudky a osobní odpovědností ve společnosti? Uveďte příklad.***

4. PARTNERSTVÍ S KOMUNITOU

V Service-Learning děti/mládež obhajují jiné lidi ve své komunitě nebo se věnují environmentálním, kulturním či politickým otázkám. Jejich zapojení je vede mimo prostředí „školy nebo organizace“ a odehrává se mimo jejich obvyklé prostředí. Děti/mládež objevují nová místa učení, aplikují znalosti a dovednosti v reálných kontextech, poznávají jiné životní prostředí a perspektivy a utvářejí společnost. Dostávají příležitost zvládnout situace, které by „běžné“ učení nepřineslo. Procvičují přenos svých znalostí a schopností z „bezpečného přístavu“ školy/organizace do „reálného života“. Takový závazek mimo školu/organizaci s sebou přináší přímou spolupráci s jinými lidmi a aktéry v komunitě a čtvrti, se kterými by se jinak pravděpodobně nikdy nesešli (např. různé sociální třídy, náboženství). Takové kontakty budují mosty v rámci komunit

a rozvíjejí sociální kapitál. Spolupráce s partnery z komunity je součástí každého projektu Service-Learning. Na druhé straně se externí odbornost z komunity využívá k obohacení učení. Partneři se vidí navzájem jako zdroje a spolupracují na vytvoření společné vize, stanovení cílů a realizaci plánů.

Klíčové otázky:

- 1. Jak děti/mládež a partneři rozvíjeli a realizovali aktivity Service-Learning?**
- 2. Vyjmenujte metody komunikace mezi partnery a dětmi/mládeží týkající se plánů, aktivit a pokroku?**
- 3. Jak se partneři zapojili do reflexe?**
- 4. Jak se partneři podíleli na realizaci aktivit a oslavě dokončení Service-Learning (včetně přijímání/udělování uznání)?**
- 5. Jak se partneři Service-Learning podíleli na hodnocení (splnily a jak splnily zkušenosti společné cíle)?**

5. HLAS DĚTÍ/MLÁDEŽE - Děti/mládež se aktivně podílejí na plánování a realizaci aktivit Service-Learning

Účast na Service-Learning není jen povinností, znamená to, že děti/mládež mohou také rozhodovat a přebírat odpovědnost ve třídě nebo organizaci. Pokud se tak neděje a zapojení je kvazi „předepsáno“, je otázkou, zda děti/mládež vnímaly zapojení jako příležitost k sociální účasti. Doslova znamená „participovat“ vzít někomu část. Pokud se děti/mládež účastní, měly by dospělé zbavit části odpovědnosti a vlivu. Otázkou je, do jaké míry? Jaká rozhodnutí mohou děti/mládež v Service-Learning učinit? Co je možné vyjednávat a co ne? Odpovědi na tyto otázky závisí na mnoha faktorech. To zvyšuje motivaci a pocit zapojení. Děti/mládež navrhnou Service-Learning podle svého „smyslu pro vlastnictví“ a procvičují demokratický dialog a rozhodování ve třídě.

Děti/mládež jsou povzbuzovány, aby hledaly osobní projekty a přebíraly co největší odpovědnost. Jádrem Service-Learning je zkoumání problémů. Sebeurčení a přebírání odpovědnosti jsou klíčové pro osobní rozvoj a úspěch učení.

Klíčové otázky:

- 1. Jak byly děti/mládež zapojeny do přípravy služby? Jak příprava projektu Service-Learning budovala důvěru mezi dětmi/mládeží a dospělými?**
- 2. Jaký byl podíl dětí/mládeže na rozhodování o Service-Learning?**
- 3. Co bylo potřeba k vytvoření atmosféry pro reflexi, která rozvíjí pocit sebedůvěry a otevřeného vyjadřování?**
- 4. Jak se děti/mládež podílely na hodnocení kvality a efektů zkušeností během Service-Learning?**

Veřejná hvězda s projektem Service-Learning

Doba trvání: 45 minut

Popis:

V této aktivitě budou účastníci reflektovat klíčové momenty svých osobních projektů Service-Learning a plánovat, jak tyto momenty komunikovat a propagovat relevantním zainteresovaným stranám. Cvičení se zaměřuje na identifikaci a organizaci klíčových momentů projektu, s ohledem na publikum, formu a osobu, která zprávu předá.

Instrukce:

1. Začněte tím, že vyzvete účastníky, aby individuálně reflektovali své osobní projekty Service-Learning, na kterých během kurzu pracovali.
2. Poskytněte každému účastníkovi vytištěnou tabulku se čtyřmi klíčovými otázkami:
  - Co? (Klíčové momenty z projektu Service-Learning)
  - Komu? (Specifičtí zainteresovaní, s kterými je třeba komunikovat)
  - Jak? (Forma a kanál komunikace, jako je osobní setkání, psaná forma, video)
  - Kdo? (Osoba odpovědná za předání zprávy)
3. Vysvětlete každou otázku po dobu 5 minut:
  - „Co?“ se týká klíčových momentů v projektu, které je třeba komunikovat.
  - „Komu?“ se týká zainteresovaných stran (osob, skupin atd.), které je třeba informovat.
  - „Jak?“ se týká formy zprávy a způsobu, jakým bude doručena.
  - „Kdo?“ se týká osoby z projektového týmu odpovědné za přenos zprávy.
4. Umožněte účastníkům 10 minut, aby reflektovali a vyplnili tabulku na základě svých projektů.
5. Po dokončení tabulky rozdělte účastníky do skupin po 4. Požádejte je, aby se podělili o své klíčové momenty (Co?) a diskutovali o tom, jak plánují tyto momenty komunikovat svým zainteresovaným stranám (Komu? a Jak?). Poskytněte 20 minut pro skupinovou diskusi.
6. Po skupinové diskusi shromážděte všechny účastníky zpět dohromady. Facilitátor požádá účastníky, aby sdíleli klíčové momenty, které identifikovali, a napíše je na flipchart v chronologickém pořadí. Facilitátor by měl pomoci identifikovat společné body, které je třeba komunikovat v každém projektu, a diskutovat o případných chybějících bodech.
7. Pokud ve skupinových odpovědích chybí nějaké body, zeptejte se, zda by chtěli přidat další podrobnosti.

Otázky k reflexi:

- Co jste dělali?
- Jak to šlo?
- Proč je propagace důležitá?
- Co jste se naučili od ostatních během sdílení?
- Co bylo obtížné? Jaké informace vám ještě chybí?

Po reflexi facilitátor objasní případná dilemata a zdůrazní důležitost klíčových momentů v projektech Service-Learning, jako jsou fáze uzavření a oslavy.

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy
- Pracovní listy s vytištěnými tabulkami pro každého účastníka

Hodnocení v Service-Learning

Doba trvání: 30 minut

Popis:

Tato aktivita představuje koncept hodnocení v projektech Service-Learning tým, že účastníky provede cvičením zaměřeným na kritéria hodnocení úspěchu a různé typy hodnoticích metod. Cvičení začíná jednoduchou srovnávací aktivitou, následuje skupinová diskuse o hodnoticích konceptech a metodách, která vede k praktickému cvičení, kde účastníci plánují hodnocení svých projektů Service-Learning.

Instrukce:

1. Zahajte sezení tím, že požádáte dva dobrovolníky, aby se zúčastnili krátkého cvičení nazvaného „Květina“.
2. Připravte prázdný flipchartový papír, na který oba dobrovolníci nakreslí květinu. Instruujte je, aby nakreslili tu nejkrásnější květinu, jakou mohou. Dejte jim 1–2 minuty na dokončení kresby.
3. Jakmile dokončí, požádejte zbytek skupiny, aby hlasoval, která květina je krásnější.
4. Po hlasování zahajte diskusi se skupinou o kritériích, která byla použita k posouzení krásy květin. Zeptejte se na otázky jako:
  - Jak člověk ví, co je hodnoceno?
  - Jak byste definovali „krásné“ pro každého jednotlivce?
5. Přesuňte se do diskuse o hodnocení v Service-Learning tým, že se zeptáte:
  - Jak víme, zda jsme byli na konci projektu úspěšní nebo neúspěšní?
  - Jak hodnotíme naši práci na projektu Service-Learning?
  - Jak byste přistoupili k hodnocení projektu Service-Learning?
6. Pokud skupina nenabídne žádné odpovědi, zeptejte se: „Kdo myslíte, že by měl být hodnocen v projektu Service-Learning?“
7. Představte následující pojmy používané v Service-Learning:
  - Hodnocení
  - Posouzení
  - Známkování
  - Měření
  - Reflexe
  - Zpětná vazba
  - Monitoring
8. Zahajte krátkou diskusi o významu každého pojmu a vyzvěte účastníky, aby se podělili o své chápání.
9. Vysvětlíte různé druhy hodnocení/posouzení v Service-Learning:
  - Hodnocení/posouzení = Měření dopadu projektu Service-Learning
  - Hodnocení/posouzení = Známkování a hodnocení vzdělávacích výsledků nebo individuálního výkonu
  - Hodnocení/posouzení = Zpětná vazba na různé aspekty projektu od různých zainteresovaných stran
10. Rozdělte účastníky do tří skupin, přičemž každé skupině přiřadíte jeden z typů hodnocení/posouzení uvedených výše (Měření dopadu, Známkování/hodnocení vzdělávacích výsledků, Zpětná vazba/hodnocení realizace projektu).
11. Každá skupina má za úkol odpovědět na následující otázky:
  1. Jaký je účel hodnocení?
  2. Komu je hodnocení určeno?
  3. Od koho získáváme informace k hodnocení? Kdo se na hodnocení podílí?

4. Co hodnotíme / co můžeme hodnotit?
5. Jaké nástroje můžeme použít k hodnocení?
6. Jak toto hodnocení souvisí s reflexí?

12. Po skupinových diskusích každý účastník individuálně vyplní plán implementace projektu SL, konkrétně se zaměřující na to, jak bude zvládat hodnocení a posuzování svého projektu.

Otázky k reflexi:

- Jak jste se rozhodli o nejkrásnější květině?
- Proč je důležité hodnotit úspěch nebo neúspěch na konci projektu Service-Learning?
- Jak si myslíte, že spolu hodnocení a reflexe souvisí v Service-Learning?

Potřebné materiály:

- Flipchart
- Fixy
- PPT prezentace
- Pracovní list – plán pro implementaci projektu SL

Čas na oslavu

Doba trvání: 30 minut

Popis:

Tato aktivita představuje koncept oslavy a zdůrazňuje její význam v procesu projektu Service-Learning. Účastníci diskutují a vymýšlejí kreativní způsoby, jak oslavit dokončení projektů Service-Learning, s ohledem na různé typy projektů a zainteresované strany.

Instrukce:

1. Začněte tím, že vysvětlíte důležitost oslavy v procesu Service-Learning a jak pomáhá uznat úsilí a úspěchy všech zúčastněných.
2. Pro uvedení tématu můžete začít větou jako: „Nyní, když víme, jak správně uzavřít projekty Service-Learning, musíme to oslavit!“
3. Rozdělte účastníky do malých skupin po 3–4 lidech. Každé skupině poskytněte krátký příklad realizovaného projektu Service-Learning.
4. Instruuje skupiny, aby přemýšlely a rozvíjely nápady, jak by mohly oslavit dokončení projektu, s ohledem na zainteresované strany a výsledky projektu.
5. Dejte účastníkům 15 minut na společnou práci a přípravu krátké prezentace svých nápadů na oslavu a způsobu, jak je přizpůsobili konkrétnímu příkladu projektu.
6. Nechte každému týmu 5 minut na prezentaci jejich nápadů skupině.

Na konci prezentací poskytněte krátký vstup o významu oslav závěru projektů Service-Learning, zdůrazněte hodnotu uznání příspěvků a označení pozitivního dopadu projektu.

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy
- Příklady projektů Service-Learning

Smysluplné uzavření projektu Service-Learning

Doba trvání: 15 minut

Popis:

Tato aktivita se zaměřuje na zkoumání konceptu uzavření v kontextu Service-Learning. Účastníci budou reflektovat své zkušenosti a pocity ohledně uzavření kurzu nebo projektu a analyzovat, jak se uzavření v Service-Learning může lišit od jiných typů uzavření. Prostřednictvím skupinové diskuse a otázek vedených facilitátorem skupina identifikuje klíčové prvky, které přispívají k řádnému procesu uzavření.

Instrukce:

1. Začněte sezení tím, že se účastníků zeptáte: „Jak se dnes cítíte?“ a respektujte jejich odpovědi.
2. Po obdržení odpovědí facilitátoři opustí místnost bez dalšího vysvětlení a čekají, až je účastníci zavolají zpět. Pokud nikdo nepřijde během 5 minut, facilitátoři se sami vrátí do místnosti.
3. Jakmile se facilitátoři vrátí, zeptají se skupiny: „Co si myslíte, že se zde stalo?“ a „Jak jste se v této situaci cítili?“ Shromážděte myšlenky a názory skupiny.
4. Po několika odpovědích facilitátoři odhalí: „Pro nás to byl konec kurzu. Co si myslíte o této informaci?“ a pokračují ve sběru názorů a pocitů účastníků.
5. Přesuňte se k sérii reflexivních otázek pro skupinu:
  - „Jak jsme vám měli tuto informaci předat, abyste jasně pochopili, že to je konec kurzu?“
  - „Jak máte zvládnout uzavření v takovém typu situace?“
  - „Kde v procesu Service-Learning můžeme tuto situaci potkat?“
  - „Najdete nějaké zvláštnosti uzavření pro projekt Service-Learning? Jak si myslíte, že se liší od jiného kurzu?“
6. Zatímco jeden facilitátor vede diskusi, druhý zaznamenává klíčové myšlenky na flipchart se zaměřením na aspekty uzavření, které účastníci identifikují.
7. Po shromáždění vstupů facilitátoři ukončí sezení zdůrazněním klíčových prvků potřebných pro správné uzavření s odkazem na nápady napsané na flipchartu.
8. Facilitátoři mohou zdůraznit určité body, které považují za nejrelevantnější pro pochopení účastníky ve vztahu k uzavření v Service-Learning.

Otázky k reflexi:

- Jaká byla vaše první reakce, když jsme opustili místnost?
- Jak zkušenost čekání ovlivnila vaše pochopení uzavření?
- Proč si myslíte, že je uzavření důležité v projektech Service-Learning?
- Co dělá uzavření v projektech Service-Learning jiným než ostatní typy uzavření?

Potřebné materiály:

- Flipchartový papír
- Fixy

Cinquain

Doba trvání: 10 minut

Popis:

Cinquain je reflexivní cvičení navržené k tomu, aby účastníci dokázali zhuštěně a stručně vyjádřit své myšlenky, emoce a hlavní přesvědčení o určitém tématu prostřednictvím krátkých frází. Pomocí tohoto pětiveršového formátu účastníci shrnují své poznatky způsobem, který zdůrazňuje důležité aspekty daného tématu. Tato aktivita může být provedena jednotlivě nebo v malých skupinách v závislosti na situaci.

Instrukce:

1. Vysvětlíte strukturu Cinquain a poskytněte účastníkům následující pokyny:
  - Řádek 1: Napište jedno slovo, které pojmenovává téma (podstatné jméno).
  - Řádek 2: Použijte dvě slova (přídavná jména) k popisu tématu.
  - Řádek 3: Použijte tři slova (slovesa), která vyjadřují akci nebo příběh související s tématem.
  - Řádek 4: Napište čtyřslovnou větu, která vyjadřuje emocionální spojení nebo osobní postoj k tématu.
  - Řádek 5: Napište jedno závěrečné slovo, které vystihuje podstatu nebo synonymum k tématu v prvním řádku.
2. Umožněte účastníkům čas na vytvoření svého Cinquain.
3. Pozvěte účastníky, aby se podělili o své reflexe prostřednictvím Cinquain se skupinou, čímž podpoříte otevřenou diskusi o různých perspektivách a poznatcích.

Potřebné materiály:

- Papír a pera pro každého účastníka (volitelně: připravené pracovní listy se strukturou Cinquain)
- Flipchart nebo tabule pro jakékoli příklady, které chce trenér demonstrovat

Co naše očekávání

Doba trvání: 5 minut

Popis:

V tomto krátkém reflexivním cvičení účastníci znovu navštíví očekávání, která si stanovili na začátku školení. Účelem je, aby každý účastník zhodnotil, zda byla jeho původní očekávání naplněna, a reflektoval svou osobní zkušenost s učením.

Instrukce:

1. Připomeňte účastníkům očekávání, která diskutovali nebo napsali na začátku školení.
2. Požádejte je, aby si vzali chvíli na zamyšlení, zda a jak školení splnilo jejich očekávání.
3. Povzbuďte účastníky, aby se, pokud se cítí pohodlně, podělili o své myšlenky ohledně toho, jak školení splnilo či nespĺnilo jejich očekávání, a jaké neočekávané poznatky získali.

Potřebné materiály:

- Flipchart nebo tabule pro zobrazení původního seznamu očekávání (pokud je k dispozici)

3 PPP v projektech Service-Learning

Tato struktura vede facilitátora jednotlivými kroky a zajišťuje, že může efektivně řídit aktivitu, zatímco účastníky zapojuje do smysluplných diskusí o Service-Learning.

Materiál:

- Flipcharty a fixy
- Popis projektu Service-Learning pro každou skupinu (krátký popis s cílem služby, propojenými předměty a aktivitami projektu)
- Vizualní diagram kroků Service-Learning (pro inspiraci)
- Barevné lepicí lístky (žlutá, oranžová, červená, modrá, zelená)
- Karty s měsíci školního roku pro časovou osu pro každou skupinu

Doba trvání: 60 - 80 min.

- Úvod - 5 min.
- 20 minut na první část aktivity (zmapování kroků Service-Learning)
- 5-10 minut na výměnu a diskusí o flipchartech mezi skupinami
- 10 minut na označení kroků
- 10 minut na aktivitu s časovou osou (přiřazení kroků Service-Learning k měsícům)
- 15-20 minut na prezentace skupin a reflexi

Instrukce pro facilitátora:

1. Počáteční nastavení:

- Rozdělte účastníky do skupin po 4–5.
- Každé skupině poskytněte krátký popis projektu Service-Learning, včetně cíle služby, předmětů, se kterými je projekt propojen, a zapojených aktivit.
- Vysvětlíte úkol: každá skupina musí rozdělit kroky projektu Service-Learning, od mapování potřeb až po oslavu, včetně mezikroků.
- Sdílejte vizualní diagram procesu Service-Learning (např. schéma) pro usnadnění jejich přemýšlení.
- Nastavte časovač na 20 minut, aby skupiny zmapovaly kroky Service-Learning na flipchart.

2. Skupinová práce (20 minut):

- Instruuje skupiny, aby společně podrobně popsaly kroky procesu Service-Learning na flipchartu. Měly by zahrnout:
  - Mapování potřeb
  - Vypracování cíle služby
  - Plánování aktivit
  - Realizace aktivit služby
  - Reflexe procesu
  - Oslava výsledků
  - Mezikroky (např. monitorování pokroku, úprava plánů atd.)
- Povzbuzujte kreativitu a zajistěte, aby se zapojili všichni členové skupiny.

3. Výměna mezi skupinami a zpětná vazba (5-10 minut):

- Po uplynutí 20 minut požádejte skupiny, aby si vyměnily flipcharty s jinou skupinou.

- Skupiny by měly zhodnotit flipchart vytvořený druhou skupinou a zamyslet se nad tím, jak se úkolu zhostily.
- Měly by přidat své vlastní poznatky, návrhy nebo nápady k flipchartu, který obdržely.

4. Přiřazení rolí (lepící lístky) (15-20 minut):

- Rozdejte každé skupině barevné lepící lístky. Každá barva bude představovat jinou úroveň zapojení nebo odpovědnosti v procesu Service-Learning:
  - Žlutá: Děti/mládež mohou tento krok provádět samostatně
  - Oranžová: Děti/mládež mohou tento krok provádět s vedením učitele
  - Červená: Děti/mládež se mohou tohoto kroku účastnit, ale vyžadují silné vedení učitele
  - Modrá: Role učitele v tomto kroku
  - Zelená: Role externí strany (např. vedení školy, komunitní organizace, jiné skupiny)
- Nechte skupiny umístit odpovídající barevné lepící lístky vedle každého kroku na flipchart. Mohou to dělat jednotlivě nebo ve skupinách, v závislosti na dynamice a komunikačních dovednostech účastníků.
- Po dokončení umístěte všechny flipcharty doprostřed místnosti k prezentaci.

5. Skupinové prezentace a reflexe (15-20 minut):

- Požádejte každou skupinu, aby představila kroky Service-Learning a role, které přiřadila pomocí lepících lístků.
- Vede diskusi o cílech aktivity, zdůrazněte význam zapojení dětí/mládeže a jejich účasti v projektech Service-Learning. Můžete představit koncept „žebříku účasti“, který vysvětluje, jak děti/mládež mohou postupně přebírat více odpovědnosti, jak projekt postupuje.
- Zdůrazněte roli učitele v celém procesu a důležitost pečlivého plánování v projektech Service-Learning.

6. Plánování časové osy (10 minut):

- Rozdejte kartičky s názvy měsíců školního roku.
- Požádejte účastníky, aby přiřadili každý krok projektu Service-Learning k určitému měsíci nebo časovému období během školního roku.
- Dejte jim 10 minut na uspořádání kroků na časové ose.
- Nechte skupiny prezentovat své časové osy a diskutovat o důležitosti plánování, stanovení realistických očekávání a nespěchání s procesem.

7. Diskuze o fázi plánování:

- Uzavřete diskusi zdůrazněním, že fáze plánování projektu Service-Learning je zásadní a neměla by se uspěchat.
- Diskutujte o tom, jak příprava, získávání povolení a další logistické úkoly představují cenné příležitosti k učení pro děti/mládež.

Poznámka: Aktivita může být vedena tak, že první část - popis jednotlivých kroků projektu - rozdělíte mezi skupiny do bloků (1 - mapování, příprava na realizaci Service-Learning + mezikroky, 2 - rozdělení úkolů, realizace + mezikroky, 3 - hodnocení, oslava + mezikroky). Aktivita s definováním časového plánu je také volitelná.

Brána - má cesta Service-Learning

Tato aktivita poskytuje účastníkům čas na kreativitu, osobní reflexi a sdílení ve skupině, což jim umožňuje propojit své zkušenosti s učením smysluplným a zapamatovatelným způsobem. Můžete ji využít v bloku reflexe nebo na konci školení k reflexi celého vzdělávacího procesu a pokroku.

Materiál:

- Bílé a barevné papíry (např. A4, velké listy)
- Lepící lístky
- Nůžky
- Tužky, fixy a pastelky
- Papírová lepící páska, lepidlo
- Barvy a štětce
- Modelovací hmota (plastelína)
- Provázek nebo příze
- Špejle nebo jiné malé řemeslné materiály (volitelné)
- Svíčka, hudba

Doba trvání:

- Nejméně 30 minut na tvorbu
- 15-20 minut na prezentace

Instrukce pro facilitátora:

1. Počáteční nastavení:

- Připravte místnost tím, že umístíte materiály (papíry, fixy, nůžky, lepící lístky atd.) doprostřed, aby účastníci měli přístup ke všemu potřebnému pro aktivitu.
- Nastavte atmosféru aktivity ztlumením světel nebo zapálením svíčky, aby se vytvořila klidná a reflexivní atmosféra. Pusťte tichou, klidnou hudbu na pozadí, abyste podpořili soustředění a kreativitu.

2. Úvod do aktivity (5 minut):

- Vysvětlete účastníkům, že budou tvořit symbolickou „bránu“, která představuje jejich osobní cestu zkušeností se Service-Learning (SL). Tato brána by měla symbolizovat jejich průchod školením, co se naučili, a jejich vizi pro budoucnost.
- „Brána“ může být doslovná nebo abstraktní reprezentace. Měla by reflektovat, kde byli (ve smyslu jejich učení, pohledů na Service-Learning, výuky, dobrovolnictví nebo osobního růstu) a kam směřují po školení.
- Zdůrazněte, že neexistuje správný nebo špatný způsob, jak vytvořit bránu. Měla by být osobní a smysluplná pro každého účastníka.

3. Tvorba „brány“ (30 minut):

- Instruuje účastníky, aby začali pracovat s poskytnutými materiály. Mohou si vybrat, jak vytvoří bránu pomocí papíru, fixů, lepících lístků a jakýchkoli dalších materiálů.
- Povzbuzujte je, aby byli kreativní:
  - Mohou kreslit, malovat, vystřihovat tvary nebo použít modelovací hmotu k vyjádření různých prvků své cesty.

- Použijte lepící lístky k napsání konkrétních reflexí nebo klíčových momentů školení, které chtějí vizualizovat.
  - Brána může představovat fyzickou strukturu (jako je oblouk nebo dveře) nebo abstraktnější koncept (jako je série kroků, most nebo cesta).
- Během jejich práce by měl facilitátor obcházet místnost, poskytovat podporu a vést lehkou konverzaci s účastníky, aby je povzbudil k hlubší reflexi jejich dosavadní cesty a jejich očekávání do budoucna.

4. Reflexe a prezentace (15-20 minut):

- Jakmile jsou brány dokončeny, vyzvěte každého účastníka, aby svou tvorbu představil skupině. Měli by vysvětlit:
  - Co brána představuje (co se naučili, osobní růst nebo změnu během školení).
  - Jaké aspekty Service-Learning, výuky nebo dobrovolnictví se změnily nebo byly posíleny.
  - Co si představují za branou (jejich plány, cíle nebo nové pochopení, jak aplikovat Service-Learning v budoucnosti).
- Povzbuzujte účastníky, aby refletovali spojení mezi jejich cestou učení a branou, kterou vytvořili.
- Po každé prezentaci dejte prostor pro krátké komentáře nebo otázky od ostatních účastníků. To může pomoci obohatit sdílenou zkušenost a prohloubit proces reflexe.

5. Závěrečná reflexe - volitelná (vhodná, pokud tuto aktivitu zařadíte do bloku Reflexe):

- Po prezentaci všech účastníků vedte skupinu ke krátké diskusi o procesu:
  - Jaké to bylo reflektovat minulost a budoucnost takto kreativním způsobem?
  - Co se naučili z poslechu reflexí ostatních?
  - Jak jim toto cvičení může pomoci v jejich budoucí práci na projektech Service-Learning?
- Ukončete aktivitu oceněním úsilí a kreativity všech účastníků. Zdůrazněte, že stejně jako brána, kterou vytvořili, je jejich cesta se Service-Learning neustále pokračující a vyvíjející se.

SERVICE-LEARNING

TOKA

Národní
Asociace
Dobrovolnictví

bs
» INTERAKTIVNĚ OTVORENÉ ŠKOLE «
www.bs.cz

Center for
European
Volunteering
NewHorizons
for youth and community

PRIPREMA
POZOR
SMART

Funded by
the European Union